

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer®

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

**Symposium 2024:
Het mysterie MENS
*Je bent méér dan je
lichaam***

- Wat is een mens?
- Het mysterie Mens
- Ik ben omdat wij zijn

**Waar is een mens
thuis?**

**Boekbespreking: *De
droom van Den Haag***

**De elementalen- en
godenrijken**

**Meehelpen met de
Natuur**

Het mysterie MENS

Je bent méér dan je lichaam

De drie grondstellingen van de Theosofie

Hoe verstrekkend de theosofische leringen ook zijn, ze zijn gebaseerd op drie Grondstellingen. Voor een goed begrip van de Theosofie is het nodig die goed te overdenken.

De eerste grondstelling: Grenzenloosheid

Eén Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos, Onveranderlijk BEGINSEL, waarover alle bespiegeling onmogelijk is, aangezien het het menselijk bevattingsvermogen te boven gaat en door elke menselijke uitdrukking of vergelijking slechts kan worden verkleind. Eén absolute werkelijkheid die voorafgaat aan alle gemanifesteerd, beperkt zijn.*

En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor al het leven.

De tweede grondstelling: Cyclischeit

De Eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzeloos gebied; periodiek 'het veld van talloze zich manifesterende en verdwijnende Heelallen', die 'de zich manifesterende sterren' en de 'vonken der Eeuwigheid' worden genoemd.*

Alle wezens zijn onvergankelijke 'vonken der Eeuwigheid', die afwisselend fasen van actief leven en innerlijke rust (slaap of dood) doorgaan, in een onophoudelijk cyclisch proces.

De derde grondstelling: De essentiële gelijkwaardigheid van al het leven

De fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de Onbekende Wortel is; en de verplichte pelgrimstocht voor elke Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Kringloop van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet, gedurende het gehele tijdperk.*

Hetzelfde Ene Leven doorstroomt het hart van alles wat bestaat. Alles leeft. Er bestaat geen dode materie. Daarom is alles in essentie *gelijkwaardig*. Alles bezit latent dezelfde vermogens als het grotere geheel waar het deel van is (Over-Ziel) en *ontplooit* deze inherente vermogens geleidelijk, door zich steeds opnieuw te belichamen (tweede grondstelling). Deze bewustzijns-groei vindt altijd plaats *in wisselwerking met elkaar* en is grenzenloos (eerste grondstelling).

* Bron: H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*, p. 43-47 (paginering originele editie).

Zie voor meer uitleg onze website:

blavatskyhouse.org/nl/over-ons/theosofische-leringen/

Het mysterie MENS – Je bent méér dan je lichaam

Introductie Symposium 2024

p. 138

Op 8 september 2024 hield de Theosophical Society Point Loma een symposium over ‘Het mysterie Mens – Je bent méér dan je lichaam’. Dit onderwerp is uitdagend, want het is een aanzet tot zelfonderzoek dat heel nieuwe werelden voor ons kan openen.

In dit artikel wordt het symposium geïntroduceerd, en ook de twee artikelen die – na het symposiumverslag – in dit zelfde nummer zijn opgenomen.

Herman C. Vermeulen

Nimmer was ik niet

p. 141

Deze lezing gaat op toegankelijke én kernachtige manier in op de vraag die iedereen die het leven wil begrijpen, zichzelf stelt: wie ben ik? Wat is het dat achter ons lichaam werkzaam is? We richten ons daarbij op de essentie van ons mens-zijn.

Renate Pico

Het mysterie Mens

p. 146

Door inzicht te krijgen in de innerlijke mens en de processen die zich in ons denken voordoen, kunnen we daadwerkelijk richting geven aan ons leven en bijdragen aan het geheel. Belangrijke onderwerpen zijn daarbij: hoe zijn we geworden tot wat we nu zijn? En, hoe kunnen we méér worden dan we nu zijn?

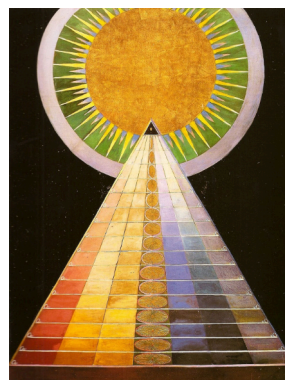
Iljitsj van Kessel

Ik ben omdat wij zijn

p. 152

In deze slotlezing gaan we in op de vraag: hoe kunnen we als mensen onze diepste essentie, ‘die vonk van de eeuwigheid’, verder leren uitdrukken? Daarbij blijkt dat onze medemensen – in feite heel de levende kosmos – een sleutelrol spelen.

Mariska Zwinkels

Waar is een mens thuis?

Een inspirerend voorbeeld van een samenleving waarin mensen zich spiritueel, mentaal en fysiek ‘thuis’ weten

p. 157

Migratie is een onderwerp dat nu veel in het nieuws is. Om allerlei redenen zoeken mensen een beter bestaan elders. Een vraag die je daarbij kunt stellen is: waar is een mens eigenlijk thuis?

Erwin Bomas

Benjamin Duerr: *De droom van Den Haag. De Haagse vredesconferenties en het ontstaan van een nieuwe wereldorde*

Boekbespreking

p. 161

In 2024 verscheen een waardevol boek over de twee grote Haagse vredesconferenties in 1899 en 1907. Deze conferenties waren toen mijlpalen in de wereldwijde samenwerking. Eerst bespreken we de inhoud van dit boek. Daarna gaan we in op enkele inzichten vanuit de Theosofie die deze twee conferenties in een groter en diepgaander verband plaatsen.

Henk Bezemer

Uw Vragen

168

- » De elementalen- en godenrijken
- » Meehelpen met de Natuur
- » Kun je vóór je tijd sterven?

Activiteiten Agenda

172

- » Online lezingen in januari 2025

Het mysterie
MENS
Je bent méér dan je lichaam

Het mysterie MENS – Je bent méér dan je lichaam

Introductie Symposium 2024

Het symposium

Op zondag 8 september hield de Theosophical Society Point Loma (TSPL) een symposium, dat ik hieronder ga introduceren. De teksten van de gegeven voordrachten vindt u in deze *Lucifer*, terwijl u de voordrachten zelf kunt vinden op ons TSPL YouTube-kanaal.

Het thema van het symposium *Het mysterie Mens – Je bent méér dan je lichaam* en vooral de subtitel *Je bent méér dan je lichaam* is een heel uitdagende stap, want het is een aanzet tot zelfonderzoek. Het is een stap die heel nieuwe werelden voor ons kan openen en een aanzet kan zijn voor een nieuwe zienswijze, waardoor we vele dingen die ons zelf betreffen, kunnen gaan begrijpen.

Deze drie lezingteksten zijn het resultaat van een werkgroep die hard heeft gewerkt om de universele theosofische kennis over dit onderwerp zo principieel, logisch en begrijpelijk mogelijk te presenteren. En de sprekers c.q. schrijvers hebben nog harder gewerkt om dit allemaal in een theosofisch verantwoorde volgorde te zetten, zodanig dat u niet alleen leert begrijpen wat een mens is, maar de gehele logische opbouw van de Theosofie gaat zien: de

universele structuur die niet alleen op een mens van toepassing is, maar principieel op *elk* levend wezen, zonder enige uitzondering. Met gebruikmaking van deze kennis kunt u alle levensvragen leren doorgronden, beantwoorden en dus oplossen. Daar komt ook de uitspraak vandaan die boven de tempel van Delphi stond: ‘Mens, ken uZelf’. Als u uZelf kent – met een Hoofdletter – dan kent u ook de universele structuur van het heelal. Dat is dus de uitdaging waar we voor staan, en het begin van een nieuwe weg.

We hebben geprobeerd de teksten zo duidelijk en eenvoudig mogelijk te formuleren. Desalniettemin zitten er wel, je zou kunnen zeggen, wat onbekende gedachten in, waar u uzelf de tijd voor moet gunnen om ze te overdenken. Die tijd heeft u. En op ons YouTube-kanaal ‘Theosophical Society Point Loma - NL’ kunt u deze presentaties net zo vaak afspelen als u wilt en in de snelheid die u zelf maar wenst.

Het symposium bestaat uit drie voordrachten: drie stappen die we doen om deze universele logica uiteen te zetten. De uitdaging voor u als lezer is, om te kijken of u deze principes ook in het dagelijks leven kunt

herkennen. Als het, zoals wij zeggen, universele principes zijn, moet dat zonder meer mogelijk zijn. Dit te onderzoeken is een stap-voor-stap-proces dat tijd nodig heeft. Wat dat betreft denk ik dat we een heel interessante *Lucifer* hebben. Deze is nog aangevuld met een tweetal praktische onderwerpen, in de vorm van uitdagingen waar wij als mens voor staan, en ten slotte een aantal vragen en antwoorden.

En als u zegt, ‘wel, ik vond het interessant maar ik heb nog veel vragen’: u kunt ze altijd sturen naar de redactie van *Lucifer*, dan kunnen we deze in ons blad anoniem in de vragenrubriek beantwoorden.

De opbouw van het symposium

Het eerste symposiumartikel gaat over: *Nimmer was ik niet*. Het is de uitdaging om daar een beeld van te vormen, en ik garandeer u, er gaat dan een wereld voor u open.

Het is heel verfrissend om een visie op te bouwen en te begrijpen die uitgaat van de grondgedachte *dat we er altijd geweest zijn* — zij het niet altijd in deze zelfde vorm. De uiterlijke vormen blijven veranderen omdat we ons ontwikkelen, evolueren (theosofisch gezien). We leren onze latente vermogens steeds meer tot uitdrukking te brengen, in een oneindig proces.

We hebben geprobeerd om alle elementen die nodig zijn om tot een begrip hiervan te komen, in dit artikel bijeen te brengen, zodat u aan het eind van dit artikel samen met de schrijver de conclusie kunt trekken dat u er altijd geweest bent en dat u er altijd zult zijn: alleen, niet altijd in dezelfde vorm — gelukkig! Groeien en leren is namelijk een dynamisch proces. En deze artikelen stellen ons uitstekend in staat om met dat ‘groeien’ en ‘leren’ aan de gang te gaan.

Het tweede symposiumartikel behandelt: *Het mysterie Mens*. Hierin worden de principes van de eerste lezing gefocust op de grote vraag wat wij mensen zijn, en hoe we door middel van ons denkvermogen kunnen worden wat we willen — eendachtig de uitspraak van Marcus Aurelius, *het leven van een mens is wat zijn gedachten ervan maken*. Of zoals Plato het zei: *ideeën regeren de wereld*.

Het derde symposiumartikel heet: *Ik ben omdat wij zijn*. Dit is een zeer mystieke uitspraak die afkomstig is uit Afrika’s Ubuntu-traditie. Deze geeft aan dat niemand op zichzelf kan bestaan. Ons bestaan is één grootse samenwerking met vele duizenden en duizenden andere wezens, die op hun beurt weer kunnen bestaan door de samenwerking met ons.

Overige artikelen in dit nummer

U vindt in dit nummer een aantal andere artikelen die een goede aanvulling geven op de drie symposiumartikelen. Deze artikelen laten zien waar iedereen met grote idealen toe in staat is, als je vanuit de juiste denkkarakteristieken naar de problemen kijkt en een oplossing zoekt.

Waar is de mens thuis?

Dit artikel over migratie behandelt een zeer politiek beladen en emotioneel onderwerp. Hierin willen wij laten zien dat als je met een bovenpersoonlijke visie kijkt naar het evolutieproces van de mens en de mensheid, dat je dan ziet dat migraties een natuurlijk gevolg zijn van de ontplooiing van het menselijk denken, zowel individueel als in groepsverband. Door onze drang tot innerlijke groei, die ieder mens in zich draagt, gaan we zoeken naar een plaats die ontwikkeling biedt, of veilig genoeg is om ons te kunnen ontwikkelen. Deze zoektocht, die lang niet altijd over landsgrenzen hoeft heen te gaan, zal altijd plaatsvinden. De mensheid heeft zijn hele geschiedenis door rondgetrokken, is steeds op onderzoek uitgegaan naar voor hem nog onbekende gebieden. Ontdekkingsreizen trokken altijd grote belangstelling en de ontdekkingsreiziger stond in hoog aanzien.

Migraties zijn dus altijd onderdeel van het menselijke ontwikkelingsproces. We zoeken allen naar een omgeving van spirituele, mentale en fysieke kwaliteit, die aansluit bij onze innerlijke drang om meer te leren en ons verder te ontplooiën, waar we ons thuis voelen. Je kunt het vergelijken met hoge- en lagedrukgebieden, die een natuurlijke stroom ertussen oproepen. We zoeken steeds naar die vrienden, die families, die leefomgevingen die voor ons een passende en uitdagende omgeving zijn: waar we ons bij thuis voelen en die ons stimuleren om het betere en hogere in ons te ontwikkelen, tevoorschijn te brengen. Als we geen hogedruk- of lagedrukgebieden creëren, maar zorgen dat de uitdagingen ter plaatse te vinden zijn, ontstaat er geen stroming. De eerste dag van je volgende opleiding of werkkring bijvoorbeeld, is ook een uitdagende stap.

Boekbespreking van: *De droom van Den Haag*

Dit artikel gaat over de wens om internationale vrede te bereiken, en wat enkele voortrekkers tot stand brachten door middel van de twee Internationale Vredesconferenties die in 1899 en 1907 in Den Haag zijn gehouden. Dat landen uit alle continenten samenkwamen om te overleg-

gen over een vrediger wereld, was toen voor de eerste keer. Dat alles was niet gebeurd als er niet een kleine groep idealisten was geweest met een visie: mensen die *niet* accepteerden dat oorlog onvermijdelijk is.

De Haagse droom is geen droom gebleven. Alle landen stemden vóór het oprichten van een wereld-vredesrechtbank: het Permanente Hof van Arbitrage. Vanaf toen konden conflicten tussen landen voorgelegd worden aan een groep internationale rechters, die vanuit een bovenpersoonlijke, boven-nationalistische zienswijze rechtspreken. Dankzij deze rechtbank is menig conflict of oorlog voorkomen.

Deze rechtbank is sinds 1913 gehuisvest in het Vredespaleis in Den Haag en heeft wereldwijde bekendheid verkregen. Deze organisatie wordt jammer genoeg niet door alle partijen gerespecteerd: veel mensen in deze wereld kunnen niet voorbij hun directe eigenbelang zien, en het ideaal van universele broederschap nog niet bevatten.

De les die we uit deze activiteit kunnen leren is, dat het mogelijk is op bovenpersoonlijke basis een ideaal vorm te geven en tot uitvoering te brengen, waardoor het een wereldwijde invloed krijgt. Om zoiets te starten is niet kwantiteit belangrijk, maar kwaliteit van denken.

Nimmer was ik niet

In dit symposium gaan we in op wat een mens is. Het is een intrigerende en wezenlijke vraag, omdat wanneer we, zoals we in de introductie hebben aangegeven, inzicht hebben in wie of wat we zijn, we ook inzicht krijgen in onze taak als mens, in hoe we met elkaar kunnen samenwerken en hoe we van daaruit antwoord kunnen krijgen op de diepere levensvragen. In deze lezing beginnen we met de vraag ‘Wie ben ik?’ en zullen ons daarbij richten op de essentie of de grondslag van wat een mens is.

‘Wie ben ik?’ of ‘Wat ben ik?’ zijn levensvragen die ieder die zichzelf beter wil leren kennen, zich op een gegeven moment in zijn leven zal stellen. Het zijn ook vragen waar we zelf over zullen moeten nadenken, om tot antwoorden te komen.

Vele diepe denkers hebben zich hierover gebogen en ook in de oudheid trachtte men deze vraag te doorgronden en tot de kern terug te brengen. In de Griekse mysterie-school van Apollo in Delphi stond boven de ingang de aansporende tekst geschreven: “Mens, ken Uzelf.” Met reden, want als we onszelf waarlijk kennen, kennen we het universum, is een eeuwenoude wijsheid. Wat ook de aanwijzing geeft dat alle

antwoorden in onszelf aanwezig zijn.

Ben je een lichaam of heb je een lichaam?

We beginnen dit onderzoek met de vraag of we een lichaam hebben of dat we een lichaam zijn. Het antwoord hierop is allesbepalend. Want de visie die we hierop ontwikkelen, zal het beeld dat we over onszelf hebben beperken of juist verruimen.

Laten we naar het lichaam kijken, want dat is waar we ons soms in grote mate mee kunnen identificeren. Door ons lichaam doen we al onze zintuiglijke ervaringen op en brengen we onszelf tot uitdrukking. Als we ons met het lichaam identificeren, bijvoorbeeld bij ervaringen van warmte, kou, honger of dorst, zeggen we er ‘ik’ tegen. We menen dan voor dat moment het lichaam te zijn. Het lichaam is echter gedurende het hele leven aan verandering onderhevig. Het gaat door allerlei fasen van groei, ontwikkeling en verval, ons lichaam is dan ook niet meer hoe het was toe we kind waren. En terwijl iedere zeven jaar vrijwel alle atomen in ons lichaam vervangen zijn, is er tegelijkertijd ook iets in ons dat zichzelf blijft herkennen en in die verandering

blijft bestaan. Wat is het dan in ons dat achter het lichaam werkzaam is?

Kracht achter het lichaam

In alle wijsheidstradities wordt voor een antwoord op de vraag of je een lichaam hebt of dat je een lichaam bent, gewezen op de gedachte dat er achter de uiterlijke manifestatie een kracht schuilgaat. H.P. Blavatsky geeft hiervoor in haar boek *De Stem van de Stilte* een waardevolle aanwijzing met de woorden: “Zoek in uw lichaam – de tempel van uw zintuiglijke waarnemingen – in het Onpersoonlijke naar de ‘eeuwige mens’; (...)”⁽¹⁾

Dit gaan we verder uitwerken in deze lezing. Om werkelijk inzicht te krijgen in wie de mens is, zullen we de zintuigen moeten overstijgen, voorbij de uiterlijke vorm van het lichaam moeten gaan, en zo meer inzicht krijgen in de *kracht die achter het lichaam werkzaam is*. We gaan daarvoor op zoek naar het meest essentiële onvervreembare deel van ons.

Drie grondstellingen van de Theosofie als basis van alles

Om dit te doen, gaan we eerst naar het meest overkoepelende beeld, de drie grondstellingen zoals deze in *De Geheime Leer* zijn omschreven, waarop alles in de Theosofie staat. Deze basisgedachten vind je in vele andere oude religies of levensfilosofieën terug. Het is ook met deze drie grondstellingen dat alles in het leven kan worden verklaard.

Want door deze drie grondstellingen te leren kennen, krijgen we inzicht in de basis van alles wat bestaat en gaan we beseffen dat we een deel van het grotere geheel zijn. En ook dat er een algemeen ontwikkelingsproces aan dit geheel ten grondslag ligt, waarmee we niet alleen onszelf, maar ook het geheel beter kunnen begrijpen.

De eerste grondstelling is *Grenzenloosheid*: een Alomtegenwoordig, Eeuwig en Onveranderlijk Grenzenloos BEGINSEL, dat voorafgaat aan alle gemanifesteerd en beperkt zijn. En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor het grenzenloze Leven.

De tweede grondstelling is *Cycliciteit*: alles komt en gaat in een oneindige dynamische beweging van activiteit en rust. En hier brengt H.P. Blavatsky een *superbelangrijk* begrip naar voren: “*de eeuwigheid van de pelgrim*”, in een voetnoot “de monade” genoemd. Wij zullen deze nog veel aanhalen.

In de tweede grondstelling wordt een zeer belangrijk basisbegrip uitgelegd dat als volgt luidt: “De Eeuwigheid van

het Heelal *in toto* als een grenzeloos gebied,” – dit is het grenzenloze Leven – “periodiek ‘het toneel van talloze Heelallen die zich onophoudelijk manifesteren en weer verdwijnen’, en die ‘de zich manifesterende sterren’ en ‘de vonken van de Eeuwigheid’ worden genoemd. ‘De Eeuwigheid van de Pelgrim’ is als een Oogwenk van het Zelf-bestaan.”

Deze tweede grondstelling van *De Geheime Leer* betreft de algemene geldigheid van de wet van periodiciteit, van eb en vloed, van neergang en opkomst, die de natuurwetenschap op alle gebieden van de natuur heeft waargenomen, en heeft beschreven. Een afwisseling, zoals tussen dag en nacht, leven en dood, slapen en waken, is een feit dat zo gewoon is, zo volkomen algemeen en zonder uitzondering, zo makkelijk te begrijpen en zo veelvoorkomend, dat we ons niet realiseren dat we met een van de werkelijk fundamentele wetten van het heelal te doen hebben.

De derde grondstelling is *Zo boven zo beneden, eeuwige groei en hiërarchische samenwerking*: het hogere ofwel de verder ontwikkelden leggen de grondslag voor het lagere, waardoor we op alle niveaus dezelfde wetmatigheid tegenkomen. Al het leven ontwikkelt zich en is erop gericht steeds meer van het grenzenloze tot uitdrukking te brengen wat gebeurt in een hiërarchische samenwerking. We hebben deze grondstellingen aan u voorgelegd, maar het is belangrijk deze grondstellingen zelf te onderzoeken. Door voorbeelden en feiten die deze grondstellingen voor ons in ons leven bevestigen, zelf te ervaren dat ze juist zijn en de logica ervan in te zien, bouwen we onze waarheden op. Net zoals we zojuist een paar voorbeelden hebben gegeven van de tweede grondstelling Cycliciteit, die een van de makkelijkst te ondervinden grondwaarheden is. Hoe meer we de waarheid van deze grondstellingen gaan ervaren, hoe meer onze visie op het leven groeit, en hoe beter we ons leven kunnen sturen.

De monade, de eeuwigheidspelgrim

We hebben de drie grondstellingen samengevat, in het kort: Grenzenloosheid, Cycliciteit en Hiërarchische samenwerking. Om ons beeld verder uit te bouwen nemen we u mee naar het meest essentiële niveau van het bestaan. Dat is de zojuist genoemde Vonk van Eeuwigheid, de Pelgrim, die ook wel de monade wordt genoemd.

Als we uitgaan van het grenzenloze, zijn de monaden een reflectie van het grenzenloze. Als reflectie is de monade het meest universele dat bestaat, wat inhoudt dat de monade alle vermogens in zich heeft en tot uitdrukking

kan brengen, die in het grenzenloze aanwezig zijn. Het is de innerlijke kern van al wat is. Er zijn eindeloos veel monaden, die als de essentiële, meest spirituele bouwstenen, elementen kunnen worden gezien die in het Universum aanwezig zijn.

Al deze latente grenzenloze mogelijkheden en kwaliteiten brengen monaden in samenwerking met andere monaden cyclisch tot uitdrukking in wat H.P. Blavatsky de “verplichte pelgrimstocht” noemt. Het hele proces van *cycliciteit* wordt ook wel gesymboliseerd als de dauwdruppel die uit de oceaan voortkomt en na vele en vele omzwervingen terugglijdt in de oceaan.

Als de monade de basis is voor elke vorm van leven, dan is dus de basis van een mens een monade, het onsterfelijke en eeuwige deel in ons, onze meest innerlijke, universele, spirituele kern, geworteld in de grenzenloosheid.

Een logische consequentie daarvan is dat onze kern in de grenzenloosheid altijd heeft bestaan en ook altijd zal bestaan. We hebben dan ook een pad van oneindige groei en ontwikkeling achter ons als ook vóór ons: *nimmer was ik niet*. We zijn een reflectie van de totaliteit, we hebben alle eigenschappen in ons, maar nog niet allemaal ontwikkeld.

Het is goed zich hierbij te realiseren dat werkelijk álles een monade is, dus zowel het kleinste partikel, een plant of vuurvlieg, een mens, een goddelijk wezen, een zoon of een melkwegstelsel en grootser, alle zijn monaden. En alle gaan met elkaar het pelgrimspad van grenzenloze innerlijke groei en ontwikkeling. Hier zien we weer het universele proces terugkomen op alle niveaus, geldend voor alle wezens. Wat ook laat zien dat alles in essentie gelijkwaardig is. Een krachtige gedachte, die als we deze doortrekken, diepgaande ethische conclusies in zich draagt.

Bewustzijn door cyclische samenwerking

De cycliciteit waaraan de monaden onderhevig zijn, houdt in dat de monaden door cycli gaan met afwisseling van activiteit en rust, van opbouwen van samenwerking met andere monaden, en deze weer los te laten, wat wij leven en dood noemen. Dit is een onaflatende beweging waar alle monaden aan onderhevig zijn, waarbij er in de manifestatie actieve samenwerking plaatsvindt, in tijdelijke langere of kortere gebeurtenissen. Denk bijvoorbeeld aan de tijdelijke draaiing in de oceaan die een draaikolk doet ontstaan. Of aan een ijsberg, die ontstaat door een verdichting van water.

In alle onderlinge samenwerking tussen monaden ontstaat

bewustzijn. Bewustzijn is dan ook één van de belangrijke vermogens van de monade. Bewustzijn is eenvoudig gezegd *bewust-zijn*: het vermogen tot waarnemen, het ervaren dat we bestaan. Het is met andere woorden *zijn* dat zich bewust is. Bewustzijn is dan ook, zoals Plato aangeeft als hij levende wezens beschrijft, het belangrijke vermogen om te kunnen ageren en reageren. Te handelen en respons te geven op de handelingen van andere wezens.⁽²⁾ Waarnemen, ageren en reageren doet ieder wezen op zijn eigen niveau.

Hierbij is het goed zich te realiseren dat bewustzijn alleen door een *dynamische onderlinge interactie* kan ontstaan, dus door de onderlinge interactie tussen levende wezens. In dit dynamische proces worden vele ervaringen opgedaan, waardoor een groeiproces ontstaat. Groei is erop gericht om de latente vermogens en kwaliteiten tot uitdrukking te brengen, van binnen naar buiten. Het is dan ook de innerlijke drang van elke monade om zichzelf tot expressie te brengen. Alle groei komt dus van binnen uit.

Groei is dan ook het ‘uit-wikkelen’, tot uitdrukking brengen van wat in de kern latent aanwezig is.

En hoewel alle monaden in essentie gelijkwaardig zijn, heeft nog niet iedere monade dezelfde kwaliteiten naar buiten gebracht – nog niet – want in potentie zijn er natuurlijk grenzenloze kwaliteiten te ontwikkelen. Dit komt doordat de monaden in hun ontwikkeling in verschillende mate waarnemen, ageren en reageren, en daarmee op verschillende manieren samenwerken. Hoe kunnen we dit proces zien?

Ontwikkeling in een dynamische hiërarchische structuur

De ontwikkeling vindt plaats in onderlinge samenwerking in een dynamische hiërarchische structuur, waarbij de hogere, verder ontwikkelde, monaden de lagere en nog minder vergevorderde monaden inspireren, overigens niet dwingen. De sfeer die de hoogst ontwikkelde monade uitstraalt, vormt het grondpatroon waarbinnen de minder ontwikkelde monaden worden aangetrokken voor samenwerking, een proces dat we emanatie noemen. Waarom worden ze aangetrokken? Dat gebeurt op basis van overeenkomstige karakteristiek. Omdat het de geschikte omgeving biedt om zich te kunnen ontwikkelen. Iedere monade ervaart en leert op zijn eigen niveau binnen een hogere sfeer op zijn eigen gebied door de samenwerking die hij heeft met andere monaden. Zo heeft het hogere het lagere nodig om zich in uit te drukken, om te ervaren en te leren.

Het lagere heeft het hogere eveneens nodig om geïnspireerd te worden en te groeien, om het hogere in zichzelf tot uitdrukking leren te brengen.

We kunnen dit zien als de sporten op de levensladder waarop iedere monade zijn geëigende plek heeft; zo hebben alle monaden hun ontwikkeling in het geheel. Kijken we naar onze hiërarchie, dan zijn wij mensen slechts één groep van wezens met min of meer overeenkomstige kwaliteiten, binnen de levenssfeer van de aarde en dit zonnestelsel, waar wij ons in bevinden.

Deze structuur bouwt zich voort, waarbij ook het zonnestelsel weer deel uitmaakt van het melkwegstelsel, enzovoort. Het laat zien dat er altijd leven binnen een groter leven is. Elke hiërarchie bevindt zich dus binnen een hiërarchie die hoger is, in een oneindig opgaande reeks. Deze hiërarchische samenwerking van de monaden geeft ons de mogelijkheid om te evolueren.

Fasen van bewustzijn

In al deze ontwikkelingen op de pelgrimstochten die de monaden gaan, vervolgt de monade zijn pad van fase naar fase van bewustzijn in samenwerking met andere monaden. Bewustzijn drukt zich uit in talloze gradaties en variaties. In iedere fase van bewustzijn worden bepaalde aspecten ontwikkeld, en de daarvoor geschikte vormen of lichamen, waardoor het bewustzijn zich kan uitdrukken. Afhankelijk van het bewustzijn dat is ontwikkeld, maakt dat een roos een roos is, een paard een paard, en een mens een mens.

In het begin – begin is hier overigens uiteraard relatief – is het bewustzijn nog heel primitief. Het ontwikkelt zich door vele fasen van steeds meer groeiend bewustzijn, waarin steeds meer een zelfbesef ontstaat, tot het zover is ontwikkeld dat er zelfbewustzijn is ontstaan. Zelfbewustzijn is het besef van zichzelf en zichzelf in relatie met het andere. Het bewustzijn kan nog ruimer worden en universeel om uiteindelijk identiek te worden met zijn bron – met de top van zijn hiërarchie. Dit is het 'Ik Ben'-bewustzijn, verrijkt met alle ervaringen.

De ontwikkeling van bewustzijn vindt in samenwerking plaats met het hogere bewustzijn, zoals we zojuist zeiden, door eerst onbewust en reflexmatig gewoontepatronen te volgen van dat hogere bewustzijn. Denk maar bijvoorbeeld aan de atomen in ons lichaam. Dan meer zelfbewust, waarbij het bewustzijn zich steeds verder ontplooit door zelfgeleide inspanningen, tot een relatief volledig zelfbewuste medewerker in deze hiërarchie. De drang van de monade zelf om steeds meer van zichzelf tot uitdrukking

te brengen en steeds meer te leren kennen, is de stuwende kracht in deze evolutie. En om iets te kennen, moet je het worden, moet je het *zijn*.

Mens-zijn is in dit geheel slechts één fase in het hele proces van leven van onze hiërarchie. Het is het bewustzijnsniveau van ontvouwend zelfbewustzijn dat we tot nu toe hebben ontwikkeld. Dit is overigens een belangrijke fase, want als mens doorlopen we de ontwikkeling van actief bewust worden van onszelf, tot het volledig leren *kennen* en *zijn* van het grotere geheel waarbinnen wij leven. Wat vervolgens weer verdergaat, want de uitwikkeling van de innerlijke vermogens is een proces dat grenzenloos is.

De mens, pelgrim van de eeuwigheid

We hebben nu het grote geheel aanschouwd en de universele processen onderzocht aan de hand van de drie grondstellingen Grenzenloosheid, Cyclischeit en Hiërarchische samenwerking. Al deze processen hebben we onderzocht vanuit het bewustzijnsoogpunt. Wat is dan mens?

In het grenzenloze Leven, waarin alles met alles is verbonden, maakt de mens onlosmakelijk deel uit van al wat leeft. Wij vervullen een functie in dit grote geheel. Wij leven, bewegen en hebben ons bestaan in het grenzenloze Leven.

We hebben gezien dat alles in essentie een monade is, waarbij de monaden op basis van cyclische processen met elkaar samenwerken in een hiërarchische structuur. Hiermee kunnen we zeggen dat de mens een samenwerking is van bijna ontelbare verschillende monaden van uitdrukkingsniveaus en kwaliteiten waar wij een affiniteit mee hebben. Van de hoogst ontwikkelde monade, onze meest innerlijke, universele kern, met daarin alle tussenliggende lagen tot en met de laagste, het fysieke lichaam met zijn organen, cellen en atomen. We drukken ons uit, we doen ervaringen op en leren door middel van samenwerking met al deze monaden. Zijn we dan ons lichaam, om terug te komen op onze beginvraag. Het antwoord is: we *hebben* een lichaam. We zijn een samengesteld wezen en hebben een samenwerkingsverband met alle monaden die onze constitutie vormen.

De *werkelijke* Mens is een onzichtbaar wezen.⁽³⁾ Onze diepste kern is de grenzenloze eeuwigheidspelgrim, onze monade: *Nimmer was ik niet*. In dit deel bestaat de mens altijd en zal de mens ook altijd bestaan. Dat doen we door leven na leven steeds meer van de innerlijke vermogens van onze diepste kern tot uitdrukking te brengen.

Op het universele pelgrimspad, dat alle wezens gaan, is de mens eens voortgekomen als onzelfbewuste godsvonk.

In cyclische fasen van groei en ontwikkeling is de mens nu een zelfbewust wezen aan het worden.

We hebben hier nog maar slechts een deel van tot uitdrukking gebracht, we kunnen nog veel (oneindig) meer van ons Zelf tot uitdrukking brengen. En dit is waar onze innerlijke monade ons altijd toe zal aansporen. Hoe het ontwikkelen van het zelfbewustzijn voor de mens verloopt en wat onze stappen en groeimogelijkheden daarin zijn, zal in de volgende lezing worden uitgelegd.

Wie ben ik?

Naar aanleiding van wat we hebben verteld, zullen we enkele conclusies trekken. Als we nu terugkeren naar de beginvraag ‘Wie ben ik?’, dan kunnen we concluderen dat we veel meer zijn dan waar we doorgaans ik tegen zeggen. We zijn als mens een kopie in het klein van het heelal. Door jezelf te leren kennen, leer je het universum kennen; we zijn immers van dezelfde structuur.

We zijn als mens een essentiële schakel in het geheel, en met dit inzicht kun je als mens een waardevolle plek en rol innemen in het geheel.

Het begrijpen van de structuur van het heelal houdt ook in dat we onszelf verder kunnen ontwikkelen en dingen die niet harmoniëren met het geheel kunnen herstellen. We zullen hier in de derde lezing uitgebreid op ingaan.

Nimmer was ik niet ..., we kunnen ons identificeren met het onvergankelijke in ons, waarmee onze visie op de wereld zal veranderen en verdiepen en vergroten. In de omgang met onze medemensen, en alle andere levende wezens, weten we nu dat zij allemaal eeuwigheidspelgrims zijn, met wie wij het gezamenlijke pad van innerlijke groei doorlopen. Dit inzicht brengt respect met zich mee voor al het leven.

Samenwerking is de belangrijkste sleutel. Zo hebben we gezien dat we alleen door samenwerking kunnen groeien en ons ontwikkelen. We bestaan slechts door al het andere. We kunnen altijd bijdragen aan de ontwikkeling van het geheel, want in het licht van de Eenheid *zijn* we die ander.

Referenties

---

1. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1992, De Twee Paden, p. 87.
  2. Plato, *Phaedrus*, 245c-e (universele Plato-paginering).
  3. G. de Purucker, *Gulden Regels der Esoterische Wijsbegeerte*. 5e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 2018, p. 65.
-

Het mysterie
MENS
Je bent méér dan je lichaam

Het mysterie Mens

Mens: een dynamisch bewustzijnscentrum

In lezing 1 hebben we gezien dat de mens in essentie grenzenloos is. Een dynamisch bewustzijnscentrum dat altijd heeft bestaan, ook altijd zal bestaan en alle mogelijkheden in zich draagt die in het Grenzenloze aanwezig zijn.

In deze lezing gaan we nader in op het mysterie Mens. Met mysterie bedoelen we niet dat de mens iets mysterieus of ondoorgrondelijks is, zoals soms met dit woord wel wordt bedoeld, maar dat er een diepere waarheid of betekenis achter schuilt dan we er aanvankelijk van menen te kennen. We zijn nu namelijk vooral op de uiterlijke mens gericht en achter die uiterlijke mens bevindt zich de innerlijke mens waarin zich diverse belangrijke processen voordoen. Door daar inzicht in te krijgen kunnen we op een veel diepzinniger niveau richting geven aan ons leven en bijdragen aan het geheel.

De mens is een denker

In lezing 1 hebben we ook gezien dat ageren en reageren aan de basis ligt van de ontwikkeling van ons bewustzijn.

Als we nu kijken naar wat maakt dat wij mensen zijn, dan is dat doordat wij met elkaar als gemeenschappelijke karakteristiek hebben dat wij het niveau van denken hebben bereikt. Het woord—o‘mens’ is dan ook afgeleid van het Sanskritwoord ‘Manas’ dat voor ‘denken’ staat. Doordat wij kunnen denken, beschikken we over het vermogen om gedachten waar te nemen en daar een interactie mee aan te gaan. Ons vermogen tot denken is een bewust proces waarmee we ons ergens een voorstelling van maken of ons een visie kunnen vormen van onze werkelijkheid. Door denken zijn we in staat om dingen ten opzichte van elkaar te vergelijken en op basis van afwegingen keuzes te maken. En door onze gedachten in woorden uit te drukken kunnen we met elkaar van gedachten wisselen, wat als het zenden en ontvangen van gedachten kan worden gezien.

Dit denken doen we echter bij lange na niet perfect. We zijn om het zo te zeggen nog jonge, pas beginnende denkers. In veel gevallen zijn we nog erg gericht op onszelf en verliezen we de samenhang met het geheel uit het oog. Iets wat we ook terug kunnen zien wanneer we de veelheid van

problemen die zich voordoen in de wereld in ogenschouw nemen.

Zelfbewustzijn — een specifiek aspect van ons denken

Een specifiek aspect van ons denken, van ons als denkers, is dat wij zelfbewustzijn hebben en zelfbewustzijn houdt in dat wij zowel gedachten kunnen hebben die over onszelf gaan als dat we onszelf in relatie tot al het andere kunnen zien.

Wanneer we ons daarbij voornamelijk met onszelf identificeren, dan is dat een 'ik ben ik'-gerichtheid die ook wel gerichtheid op de persoonlijkheid wordt genoemd. We stellen onszelf dan centraal in ons denken en relateren de ervaringen die we hebben in sterke mate aan onszelf. Wanneer we ons steeds met het geheel identificeren en ons denken en handelen daarop af gaan stemmen, en daar 'ik' tegen gaan zeggen, wordt dit ook wel een 'ik ben'-bewustzijn genoemd. Dan richten we ons op de innerlijke mens en maken we verbinding met veel hogere, ruimere bewustzijnsgebieden waar ethisch denken, mededogen, wijsheidsdenken en eenheidsdenken deel van uitmaken. Gebieden waar wij nu vaak nog niet zelfbewust van zijn, maar die in onszelf tot ontwikkeling kunnen worden gebracht.

Dat is ook waar de Groten der aarde ons zonder uitzondering op wijzen. Dit zijn mensen die ons in wijsheid en

ethiek al zeer ver vooruit zijn gegaan en zo één geworden zijn met al wat leeft, dat zij het tot hun levenstaak hebben gemaakt om anderen te onderwijzen en op dit pad te begeleiden. We kunnen dan bijvoorbeeld denken aan mensen als Plato, Lao-tse, Jezus de Nazarener en Gautama de Buddha.

Onze samengesteldheid

Nu we ons een beeld van ons denken en zelfbewustzijn hebben gevormd, gaan we kijken hoe we als mens zijn samengesteld. Om dit te doen kunnen we verschillende indelingen maken en voor deze lezing gaan we uit van een driedeling. Namelijk:

- Een geestelijk-onvergankelijk deel
- Een lerend deel
- Een vergankelijk deel

Het geestelijk-onvergankelijk deel in ons is de monade en vormt de kern van ons bewustzijn. Alle vermogens en kwaliteiten die in de kosmos aanwezig zijn, zijn ook aanwezig in onze kern. Het geestelijk deel is zich bewust van de eenheid van al het leven en heeft zo'n volkomen inzicht in de wetmatigheden en gewoontepatronen van het universele leven dat het daar volledig één mee is. Vanuit dit relatief hoogste zelf in ons vloeit een voortdurende stroom van bewustzijn en inspiratie voort. Het is de bron van onze edelste impulsen. Onze ontvankelijkheid

Samengesteldheid van de mens

- Geestelijk - onvergankelijk deel
- Lerend deel
- Vergankelijk deel

x

voor deze impulsen wordt ook wel intuïtie genoemd. Dat zijn flitsen van werkelijkheid, het onmiddellijke inzien van de samenhang of essentiële achtergrond, waarmee we tot een groter begripsvermogen komen.

Het lerende deel is het deel van ons bewustzijn dat leert om de innerlijke vermogens van het onvergankelijke deel steeds verder tot uitdrukking te brengen. Dit is het deel waar we met ons zelfbewustzijn actief zijn, waar we ‘ik’ tegen zeggen, waarin we leren, ervaring opdoen en groeien. Omdat dit leven na leven door ons wordt voortgezet, wordt dit deel ook wel ons reïncarnerende deel genoemd. Het hoogste deel van het lerende deel wordt ook wel de verzamelaarsplaats van de ethische lessen genoemd, die we gedurende de vele levens geleerd hebben en vormen ons geweten.

En dan is er het vergankelijk deel. Het instrument of voertuig waarin wij ons uitdrukken, ervaring opdoen en leren en waar het lichaam deel van is. Dit deel wordt vergankelijk genoemd omdat dit instrument na een periode van werkzaamheid, dus wanneer we ons weer terugtrekken in de innerlijke gebieden, niets blijvends bevat, uit elkaar zal vallen en in een volgend leven weer helemaal opnieuw moet worden opgebouwd.

Tweevoudigheid van denken

Als we vanuit deze driedeling inzoomen op het lerende deel, dan zien we dat dit deel zich zowel kan richten op het geestelijk-onvergankelijke als op het vergankelijke deel.

Wanneer we ons denken richten op ons onvergankelijke deel dan richten we ons op de kern of de bron van ons bewustzijn. Het is het bovenpersoonlijke denken omdat het onze persoonlijkheid overstijgt, deze er niet centraal staat. Dit type denken gaat uit van eenheid en samenhang, kenmerkt zich door inzicht en begrip en wordt ook wel wijsheidsdenken genoemd.

Ons denken kan ook gericht zijn op ons vergankelijke deel, wat ook wel persoonlijk denken wordt genoemd omdat de persoonlijkheid hier centraal staat. Daarbij is het overigens goed te bedenken dat bijvoorbeeld zorg voor het lichaam en de persoonlijkheid an sich geen probleem is, maar wanneer we ons daar te veel op gaan richten het zijn doel voorbijschiet, het grotere geheel daarmee uit het oog wordt verloren, we afgescheiden raken en zelfzuchtig worden. Dit is helaas wel de karakteristiek die we momenteel veel in de wereld terugzien.

Deze twee gerichtheden van denken worden ook wel het ‘hogere’ en het ‘lagere denken’ in ons genoemd.

Hoe zijn we geworden wie we zijn?

Deze basisstructuur bestaande uit een onvergankelijk, een lerend en een vergankelijk of voertuiglijk deel, is aanwezig in ieder mens en we beschikken allemaal over het vermogen tot hoger en lager denken en daarmee over dezelfde mogelijkheden. Tegelijkertijd is ieder mens anders. Er is geen mens te vinden die op exact dezelfde wijze met deze mogelijkheden omgaat of daar uitdrukking aan geeft.

Laten we ons nu afvragen hoe het komt dat we geworden zijn wie we zijn. Hoe het komt dat we nu precies dit tot uitdrukking brengen en we niet anders zijn. Het antwoord daarop zal wellicht niet zo verrassend meer zijn. We zijn denkers. We ontwikkelen ons door ons denken en daarmee zijn we geworden tot wie we zijn. Iedere gedachte die we in het verleden hebben gehad, heeft ertoe bijgedragen dat we zijn wie we zijn. Van de voorkeuren en neigingen die we hebben, de wijze waarop we ageren en reageren en ook hoe we ergens gevoelsmatig op kunnen reageren tot de vorm van ons fysieke lichaam. Deze zijn allemaal het resultaat van ons denken.

Het was dan ook de Romeinse keizer Marcus Aurelius die deze gedachte met de volgende woorden kort en krachtig weergaf: “Uw leven is wat u er met uw gedachten van maakt.”

Aan alles wat we doen gaat dan ook een gedachte vooraf. Je kunt dan ook geen handeling uitvoeren zonder dat daar een gedachte of reeks van gedachten aan vooraf is gegaan. Met de handelingen die we herhalen vormen we gewoontepatronen en het totaal van deze gewoontepatronen vormt ons karakter.

Dit kan worden weergegeven aan de hand van de volgende reeks: gedachte – handeling – gewoonte – karakter.

Ons karakter is dan ook niet iets wat we in dit ene korte leven hebben opgebouwd. Het is het bewustzijn dat we gedurende de vele en vele levens die we al hebben geleefd ontwikkeld hebben en dat we zowel in dit leven als in volgende levens steeds verder tot ontwikkeling, steeds verder tot ontplooiing zullen brengen. Dit verklaart ook waardoor we over talenten kunnen beschikken als muzikale aanleg, uitblinken in de schilderkunst of inzicht in tuinieren. Alles wat we makkelijk ontwikkelen is in feite een recapitulatie van wat we ons in voorgaande levens al eigen hebben gemaakt. En analoog kunnen we dan zeggen dat aspecten waarvoor we ons moeten inspannen om deze uit onszelf naar buiten te brengen, nieuw voor ons zijn. Deze vormen het gebied van onze groei.

Karakter is afgeleid van het Griekse woord ‘kharássein’

dat voor 'inkrassen' staat, dat laat zien dat karakter de totaalstructuur van ons uitgedrukte bewustzijn vormt dat in een cyclisch proces steeds verder vorm krijgt. Dit karakter is dynamisch. Nieuwe eigenschappen worden geboren, oude sterven af en de basis daarvan is steeds ons denken. Door nieuwe gedachten te denken, oude gedachtebeelden te herzien of niet meer te denken door ze voor nieuwe te vervangen, vormen we een basis om anders te gaan handelen waardoor zich nieuwe gewoontepatronen kunnen ontwikkelen, waarmee ook ons karakter kan veranderen. Dit zal niet alleen zijn uitwerking hebben in dit leven, maar ook in een volgend leven. De richting van ons denken is daarbij steeds de bepalende factor van onze groei.

Ofwel, je zaait een gedachte, je oogst een handeling, je zaait een handeling, je oogst een gewoonte, je zaait een gewoonte, je oogst een karakter, je zaait een karakter, je oogst een incarnatie.

Zender én ontvanger

Zenden

Daarbij is er nog een belangrijk aspect te onderkennen met betrekking tot ons denken. Vaak wordt gedacht dat het hebben van gedachten tolvrij is. Dat wij via ons denken geen invloed op anderen hebben, maar niets minder is het geval.

Wij zijn als denkers ook zenders en ontvangers van gedachten. Gedachten die we met anderen delen is het zenden van gedachten, maar ook gedachten die we niet direct delen maar wel denken zenden we uit en dragen bij aan de totale denksfeer of het denkklimaat van de wereld. Net zoals er van het weer een bepaalde invloed uitgaat, gaat er van deze denksfeer ook een bepaalde invloed uit.

Ontvangen

Daarnaast zijn wij ook ontvangers van gedachten. Er worden de hele dag gedachten uitgezonden van de meest uiteenlopende kwaliteit en de gedachten die we daarvan opvangen, zeker wanneer we daar niet bewust van zijn, maken, hoe gering dan ook een indruk op ons. De gedachten komen bij ons binnen en zeker wanneer dit langdurig plaatsvindt kan dit een invloed op ons karakter hebben.

Bijdragen aan harmonie of disharmonie

We geven met ons denken dus niet alleen richting aan onze ontwikkeling, maar omdat we deel zijn van het geheel dragen we via ons denken ook bij aan de ontwikkeling

van het geheel. Iedere gedachte die we denken en iedere handeling die we verrichten draagt daartoe bij.

We dragen daarmee verantwoordelijkheid voor ons denken. Wanneer we in ons denken en handelen dermate op onszelf zijn gericht, dat we het geheel uit het oog verliezen, ofwel, wanneer we zijn afgestemd op ons karakter met een 'kleine k', dan zijn we afgescheiden en dragen we bij aan disharmonie. Wanneer we echter zo denken en handelen dat we bij alles wat we doen ons afstemmen op het geheel, ofwel, wanneer we zijn afgestemd op ons Karakter met een 'grote K', dan dragen we bij aan de harmonie van het geheel. We hoeven dan ook nooit te denken dat we geen invloed hebben of dat hetgeen we doen er niet toe doet. Alles draagt namelijk altijd aan alles bij. Zoals één straal licht al een ruimte kan verlichten of één korrel zout al de smaak van het eten kan doen veranderen, zo kan ook één bovenpersoonlijke gedachte een verandering in de totaliteit van alle gedachten in de wereld teweegbrengen.

Hoe kunnen we meer worden dan we nu zijn?

Ons doel: van persoonlijk naar bovenpersoonlijk denken te gaan.

Net gaven we aan dat we met ons denken onze gewoontepatronen en karakter vormen. Deze gewoontepatronen en ons karakter vormen op hun beurt weer de basis voor ons denken en wanneer we hier niet opmerkzaam of alert op zijn, vormen we hiermee gewoontedenken waarmee we als het ware in een soort 'lus' vast komen te zitten. Zeker wanneer het denken van persoonlijke aard is, kunnen we ons daar zo mee identificeren of vereenzelvigen dat we ons bijna niet voor kunnen stellen dat er ook een andere manier mogelijk is en daardoor stagneert onze groei.

Om dit gewoontedenken en gewoontehandelen te overstijgen hebben we als het ware een wig nodig om ons denken open te breken. Om uit het ingesloten patroon van denken te stappen, steeds zelfbewuster te worden van ons denken en de invloed die dat heeft op onze omgeving. Zo kunnen we het zwaartepunt van ons denken verleggen van persoonlijk naar bovenpersoonlijk denken.

Om deze ontwikkeling vorm te geven reiken we u in het nu komende deel van deze lezing een aantal stappen aan die ons kunnen helpen om een nieuw denkkader te vormen, en door deze stappen dagelijks en consequent toe te passen als een continu proces, kunnen we ze als een gewoontepatroon inweven in ons karakter.

Hoe worden we meer dan we nu zijn

- **Karakterontwikkeling in vier stappen:**
  - Visie vormen
  - Visie activeren, het denken actief richten op ons ideaal
  - Visie toepassen, in handelen omzetten
  - Terugblikken

Visie vormen

De eerste stap hiervoor is het vormen van een levensvisie gebaseerd op universele uitgangspunten waarbij we ons richten op de eenheid en gelijkwaardigheid van al het leven. Wanneer we deze levensvisie opbouwen streven we ernaar deze zo inspirerend te maken dat zij ons alles waard wordt om ons daarvoor in te gaan zetten. Deze te maken tot een levende kracht in ons leven.

We kunnen ons hierbij bijvoorbeeld een visie vormen van de ideale samenleving. Hoe zou deze wereld eruit kunnen zien? En wanneer we dit doen moeten we ons bedenken dat we dit niet in negatieve bewoordingen doen door bijvoorbeeld te zeggen, dan zal er geen armoede of ziekte meer zijn. We doen dit in positieve bewoordingen. Bijvoorbeeld door ons een visie te vormen van hoe mensen dan met elkaar zouden samenwerken en ook zouden samenwerken met de andere rijken in de natuur, hoe problemen die we in het leven tegenkomen worden opgelost en welke uitgangspunten daarbij van toepassing zijn. Stap voor stap kan deze visie steeds verder worden opgebouwd.

Een volgende stap zou dan kunnen zijn dat we niet alleen kijken naar de uiterlijke wereld, maar ook gaan onderzoeken hoe de innerlijke processen van het leven verlopen. Wanneer we bijvoorbeeld inzicht krijgen in de processen van leven en dood, of door de processen van oorzaak en gevolg te onderzoeken, kunnen we steeds meer wijsheid over het innerlijke leven of de innerlijke processen van de natuur verwerven, en daarmee kunnen we onze levensvisie steeds verder ontwikkelen of vervolmaken.

Wanneer we ons in ons denken richten op onze levensvisie, nadenken over de innerlijke processen van de natuur, of wanneer we erover nadenken hoe problemen in de wereld kunnen worden opgelost, vormen we zo'n bovenpersoonlijke en onzelfzuchtige gerichtheid van denken, dat we daardoor ontvankelijker worden voor onze intuïtie. We gaan ons dan steeds meer verbinden met ons onvergankelijke deel, onze hogere natuur.

Het opbouwen van een levensvisie is overigens een grenzenloos proces waar steeds weer aan kan worden doorgewerkt. Voor nu laten we het even rusten en gaan we verder naar stap 2, maar aan het einde van het symposium zullen we hier nog op terugkomen, waarbij we dan zullen aangeven wat u kunt doen om zelfstandig een levensvisie op te bouwen en welke ondersteuning wij u hierbij binnen onze organisatie kunnen bieden.

Activeren

Goed, we hebben eraan gewerkt. We hebben ons een visie gevormd. Dan is de tweede stap deze visie iedere dag opnieuw te activeren. Want hoe verheven onze levensvisie ook mag zijn, zij zou slechts van beperkte waarde blijven wanneer deze niet tot een actieve en werkzame kracht zou worden gemaakt. Katherine Tingley, de derde leider van de Theosophical Society raadt ons hiervoor aan om iedere ochtend direct bij het ontwaken ons denken op ons ideaal te richten en alles wat met het lager denken te maken heeft terzijde te schuiven, waardoor ons denken niet naar uiterlijke zaken wordt getrokken en ons ideaalbeeld de grondtoon voor de dag kan worden.

Toepassen

De derde stap is erop gericht dat wij gedurende de dag ons denken en handelen afstemmen op de grondtoon die we bij het ontwaken hebben opgebouwd. Niet om naar te streven omdat het dan iets is wat we buiten ons plaatsen, maar om van uit te gaan. Dat wil zeggen, dat we alles wat we gedurende de dag doen binnen de sfeer van onze levensvisie plaatsen. In de breedste zin die we ons maar voor kunnen stellen: in keuzes die we maken, gedachten die we hebben, gesprekken die we voeren of in vragen die we gedurende de dag tegenkomen. Dat we steeds weer een levende uitdrukking van onze levensvisie zijn.

Dit is niet een proces dat we alleen kunnen doen. Groeien en leren doen we vooral in wisselwerking – in het ageren en reageren – op en met elkaar. Alles in het Universum is op samenwerking gebaseerd en samenwerking is dan ook de beste manier om de persoonlijkheid te boven te komen, omdat we daarin leren hoe we op de beste manier ondersteuning kunnen bieden aan het geheel.

Wanneer we daarbij moeilijke keuzes of dilemma's tegenkomen zijn dit nou typisch situaties waarin ethische vraagstukken zich voordoen, of waar we op en neer bewogen worden tussen ons persoonlijke en onpersoonlijke deel, en ons geweten op kan spelen door ons een signaal te geven. Door in deze situaties naar het geweten te luisteren zijn we in staat in dergelijke gevallen het juiste te doen door harmonieus te handelen.

Terugblikken

Aan het einde van de dag ontstaat vervolgens ruimte voor de vierde stap. Voor het slapengaan blikken we terug op hoe de dag is verlopen. We kunnen dan kijken naar dingen die we beter hadden kunnen doen of mogelijk hebben nagelaten. We doen dit niet om de balans op te maken maar juist om van te leren en op voort te bouwen, om vervolgens de dag af te sluiten met een verheffende gedachte om ons vervolgens in de slaap terug te trekken in de innerlijke gebieden en de volgende dag gesterkt weer op te staan.

Zo doorlopen we een proces waarmee we groeien van de persoonlijke tot de universele mens. Dan gaan we ons steeds meer als een zelfbewuste bouwsteen van het geheel ervaren en dragen we bij aan een samenleving die gebaseerd is op Broederschap als feit in de Natuur.

De bovenstaande vier stappen zijn een uitwerking van het boek *De Wijsheid van het Hart* van Katherine Tingley, pagina 53 tot en met 72. Dit betreft twee hoofdstukken met als titel 'Voor de leerling: Aanwijzingen op het Pad'.
(Bron: blavatskyhouse.org/literature/katherine-tingley/).

Het mysterie
MENS
Je bent méér dan je lichaam

Ik ben omdat wij zijn

Inleiding

In lezing 1 zijn we ingegaan op de vraag ‘Wie ben ik?’, ‘Ben ik een lichaam, of heb ik een lichaam?’ We hebben laten zien dat we, net als al het leven, in essentie ‘*een vonk van de eeuwigheid*’ zijn; een monade: grenzenloos, cyclisch en eeuwig groeiend; een dynamisch bewustzijnscentrum, dat altijd heeft bestaan en altijd zal bestaan.

In lezing 2 zijn we ingegaan op ‘het mysterie Mens’. En daarin hebben we laten zien dat we in onze *menselijke* evolutie denkers zijn en zelfbewustzijn ontwikkelen. Dat we richting kunnen geven aan onze ontwikkeling door in onze samengesteldheid met een ‘geestelijk’, een ‘lerend’ en een ‘voertuiglijk’ deel, ons meer te focussen op het geestelijke, onvergankelijke deel.

Een essentiële conclusie tot nu toe is dat *ieder* mens een oneindige hogere natuur heeft, en dat we principieel alle mogelijkheden in ons dragen. Daarbij is opgemerkt dat we ons ontwikkeld hebben van een on-zelfbewuste ‘*vonk van de eeuwigheid*’, tot een zelfbewuste mens. Als zelfbewuste mens zullen we in toenemende mate leren onze diepste essentie, dat wat er altijd is, uit te drukken, vorm

te geven in de wereld waarin wij leven.

Maar daar zijn we nog niet, er is nog wel een weg te gaan.

Het ideaal van de universele mens

Daarom willen we in lezing 3 nu ingaan op de vraag: *hoe kunnen we als mensen onze diepste essentie, ‘die vonk van de eeuwigheid’, verder leren uitdrukken?* Die grenzenloze universele kern die we in essentie zijn. Oftewel: hoe kunnen we werkelijk Mens met een ‘hoofdletter M’ worden. *Universeel Mens*, of Goddelijk-menselijk zou je ook kunnen zeggen. Hoe kunnen we ‘de geestzijde’, de monade tot uitdrukking brengen met onze ‘stofzijde’, ons voertuig.

Om deze vraag te beantwoorden, is het van belang eerst helder te hebben wat de karakteristieken zijn van een universele mens. Hoe herken je de karakteristieken, de kwaliteiten, van wat we in onze diepste essentie zijn? De kern is *eenheidsbesef*, het innerlijk zien en weten dat alles één en onlosmakelijk verbonden is en vervolgens van daaruit leven. Een besef zo krachtig, dat je het illusoire idee dat je los van anderen staat, volledig ontstegen bent. Dat houdt in dat je ook

continu, vanuit dat eenheidsbesef handelt. Je handelt niet om er zelf beter van te worden, maar om het geheel beter te maken. Je denkt bovenpersoonlijk, zoals Iljitsj dat noemde in zijn lezing. En dit universeel, bovenpersoonlijk denken vanuit eenheidsbesef, impliceert ook dat je moreel *volgens de hoogste ethische inzichten leeft*. Als je uitgaat van eenheid, bestaat er namelijk geen spiritualiteit zonder moraliteit. Alles wat je doet of denkt, doe je vanuit dat besef van eenheid. Dus vanuit die eenheidsvisie volgt, dat je van nature onzelfzuchtig bent, van nature rechtvaardig, van nature mededogend, geduldig, et cetera.

Kortom al de deugden die we in de verschillende wereldtradities van Oost tot West, van Plato tot Buddha, tegenkomen. Deze deugden zijn dus niet zomaar bedacht, maar komen voort uit een innerlijk besef van de fundamentele eenheid van al het leven. Dit alles betekent dat moraliteit geen bedenksel of menselijk construct is, maar een fundamentele werkelijkheid in het universum, een Natuurwet. Dus wie we in essentie als mens zijn, is daarmee ook een *-in en in-morele* vraag. De werkelijke universele mens is iemand die zich EEN weet met het geheel en moreel handelt. Deze mens handelt altijd in het algemeen belang en ten dienste van het geheel.

Alle groei komt van binnenuit

Iedereen, jong en oud, heeft in meer of mindere mate een intuïtief besef hiervan, alleen weten we ook allemaal hoe moeilijk het is om er daadwerkelijk naar te leven. Waarom is dit zo en wat staat ons te doen om ernaartoe te groeien? Nu hebben we in lezing 1 gezegd dat alle groei van binnenuit komt, er is sprake van een *innerlijke bron van inspiratie*. Niets dat we leren wordt van buitenaf toegevoegd. We kunnen alleen ons ontwikkelen door eigen inspanning. Toch speelt onze omgeving hierin een belangrijke rol. Maar hoe zit dat dan, want als alles van binnenuit komt, wat is dan de rol van onze omgeving in onze karaktergroei, bij het tot uitdrukking brengen van onze (universele) menselijke karakteristieken?

Karma en reïncarnatie

Dit kun je alleen maar goed begrijpen als je uitgaat van karma en reïncarnatie. In lezing 1 hebben we het al gehad over het universele principe van cycliciteit. Het grenzenloze bewustzijn, dat elk wezen in essentie is, gaat door cycli met afwisseling van activiteit en rust, van leven en dood. Alles wederbelichaamt zich. Als je dat toepast op het leven van menselijk en dierlijk bewustzijn, dat zich kleedt in een lichaam van vlees, hebben we het over de

wet van reïncarnatie.

Karma, of de wet van oorzaak en gevolg, hangt daar onlosmakelijk mee samen. *Reïncarnatie en karma zijn niet zonder elkaar te verklaren*. Hoe en waar we incarneren verloopt volledig volgens de wetmatigheid van oorzaak en gevolg. In lezing 2 hebben we verteld hoe aan elke handeling een gedachte voorafgaat. Hoe een herhaling van gedachten tot gewoonten worden en we zo ons karakter vormen. En dat dat ook over meerdere levens speelt. We wederbelichamen ons en oogsten in volgende levens wat we in dit en vorige levens gezaaid hebben. Niets overkomt ons dus zomaar.

Elke incarnatie trekken we weer opnieuw die dingen aan, waar we in vorige levens een band mee hebben opgebouwd, of dat nu positief of negatief is. Want zowel liefde als haat zijn aantrekkende krachten. Welke karaktereigenschappen we hebben, waar we geboren worden, in welk land, bij welke ouders, hoe gezond ons lichaam is, het vloeit allemaal logisch voort uit deze wet van oorzaak en gevolg.

Omgeving en omstandigheden zijn een spiegel

Deze wetten van karma en reïncarnatie geven direct de relatie weer van onszelf met onze omgeving. Onze omgeving is namelijk niet toevallig. Karmisch zijn we precies daar, en in die omstandigheden waar we onszelf toe aangetrokken hebben, in dit of in een vorig leven.

Dat betekent dat onze omstandigheden niets anders zijn dan een spiegel voor onszelf. Een terugkoppeling voor ons eerdere gedrag en handelen.

Daarmee kun je je omstandigheden dus zien als precies dat *leermateriaal*, die impuls, die nodig is om als mens te groeien, om steeds meer in harmonie met al het andere leven te komen. Soms zijn het beperkingen die we moeten overwinnen. Soms zijn het mogelijkheden of talenten die we kunnen inzetten voor het grotere geheel. Het begrip hiervan maakt, dat je omstandigheden in een totaal ander licht komen te staan. Dan realiseer je je dat je omstandigheden volledig *rechtvaardig* zijn, want er overkomt ons niets, dat niet bij ons hoort. Niemand anders dan wijzelf, zijn verantwoordelijk voor onze omstandigheden. En dat geldt dus ook voor onze toekomst die we nu maken.

We hebben die toekomst, en of die nu harmonisch of disharmonisch is, in eigen handen. Dat onze omstandigheden voortkomen uit ons eigen denken en handelen is dus een heel *hoopgevende gedachte*: want wil je andere omstandigheden (zowel persoonlijk als in de wereld), dan

kun je, ja zelfs moet je, bij jezelf beginnen.

Je ziet jezelf dan niet langer als ondergeschikt aan het lot, maar je kunt je leven in eigen hand nemen. Je realiseert je dan, dat je een mens bent met een taak in je leven, je hebt lessen te leren. Lessen die passen bij je karakter, om een volgende stap te maken voorbij het niveau tot waar je je al hebt ontwikkeld, om door te groeien tot medewerker van de natuur.

Bovenpersoonlijk denken ‘ik ben’

Daarbij is het beeld dat in lezing 2 is geschetst van het bovenpersoonlijk denken, heel belangrijk. Het bovenpersoonlijk denken is dus niet het denken vanuit de persoonlijkheid, het ‘ik ben ik’-denken, het vereenzelvigen met de uiterlijke Mariska zoals ik hier als persoon sta, die in Delft woont en in Den Haag werkt. Nee, met het bovenpersoonlijk denken bedoelen we het universele, meer abstracte denken waartoe ik als mens in staat ben, het denken dat boven mijn persoonlijkheid uitstijgt. Het ‘ik ben’-denken. Het gaat om het vereenzelvigen met de mensheid als geheel, vanuit het eenheidsbesef. Hierdoor stijgen we uit boven onze persoonlijke omstandigheden, zoals waar je woont, wie je familie is, waar je werkt, et cetera. *De groei die van binnenuit komt, is de groei van het persoonlijk denken van ‘ik ben ik’ naar het bovenpersoonlijk denken ‘ik ben’.*

Dit bovenpersoonlijk denken kunnen we ook volhouden, als onze omstandigheden soms niet zo positief lijken, of beperkend zijn. Vanuit ons bovenpersoonlijk denken gezien, weten we dat we alle mogelijkheden tot herstel en groei in ons dragen. In het licht van reïncarnatie, komen bepaalde omstandigheden ook niet zomaar op ons pad op een bepaald moment. Het zijn juist gelegenheden die ons de mogelijkheid bieden om te leren, om harmonie te herstellen. Je vraagt bijvoorbeeld iets te veel van je lichaam, raakt moe of overwerkt en moet daar weer van herstellen. Als we ons bovenpersoonlijk denken daarbij gebruiken en reflecteren op onze situatie, zullen we ons ook realiseren dat we misschien iets te veel van onszelf hebben gevraagd en dat het nu tijd is om het even rustig aan te doen en voortaan ons hoofd er beter bij te houden of meer naar ons hart te luisteren.

Leren en ontwikkelen gebeurt altijd in samenwerking met de omgeving, over levens heen

Over meerdere levens gezien is dat principe niet anders, alleen hebben we niet meer de herinnering aan de oorza-

ken die we in vorige levens gelegd hebben. We kunnen geboren worden met een lichamelijke beperking en zijn daardoor minder fit dan anderen. Tegelijkertijd belet dit ons niet om ons mentaal te ontwikkelen, wellicht ontwikkelen we hiermee meer empathie voor anderen die ook beperkt zijn en kijken we hoe we ons voor hen kunnen inzetten. Inzicht in deze natuurwet van oorzaak en gevolg maakt dus dat we onszelf niet als slachtoffer van onze omstandigheden zullen zien.

We realiseren ons dan, dat het niet de omstandigheden op zich zijn, die bepalend zijn voor ons leven, maar hoe je die ervaart en er vervolgens op reageert. Vanuit karma gezien worden alle uitdagende omstandigheden dan leermomenten, gelegenheden om te groeien.

Daarmee kunnen we de conclusie trekken dat leren en ontwikkelen altijd in samenwerking verloopt met de omgeving. Geen mens kan alleen bestaan. Het antwoord op de vraag hoe onze karaktergroei samenhangt met onze omgeving, is dus dat er geen werkelijk onderscheid bestaat tussen onszelf en onze omgeving. *Wij zijn onze omgeving.* En dit is ook logisch als je uitgaat van eenheid. Alleen beseffen we dat vaak nog onvoldoende.

Ik ben omdat wij zijn

In lezing 1 hebben we laten zien dat we ‘*een vonk van de eeuwigheid*’ zijn, in het diepst van ons wezen, en daar voegen we aan toe dat we deze kwaliteit alleen naar buiten kunnen brengen, in relatie met onze omgeving. We zijn onze omgeving en zouden er simpelweg niet kunnen zijn zonder al het andere leven. Denk aan de miljarden cellen die ons lichaam samenstellen, de gedachten om ons uit te drukken, de planten en dieren die ons van voedsel voorzien, de zon die met zijn stralen de aarde van al het nodige voorziet. Al het leven, al die oneindige monaden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We kunnen onze kwaliteiten als mens, alleen maar ontwikkelen in samenwerking met het geheel. We kunnen niet bestaan, zonder elkaar. Een gedachte die de kern vormt van alle religieuze en filosofische tradities, maar bijzonder krachtig wordt geformuleerd in de Ubuntu-filosofie: “*Ik ben omdat wij zijn.*”⁽¹⁾

De universele mens worden

En met deze conclusie keren we terug tot onze beginvraag: hoe we als mensen nu méér onze werkelijke essentie kunnen worden? Daarvoor breng ik in herinnering wat ik eerder vertelde, over het idee dat de karakteristiek van onze diepste essentie moreel is, met handelen vanuit

eenheid als uitgangspunt. En met wat in lezing 1 aan de orde is geweest, dat alle leven, alle monaden, de eenheid vormen, als de druppels in de oceaan. Waarbij elke druppel ook in essentie de oceaan zelf is. Want als we dit combineren met wat we zojuist hebben verteld over onze relatie met onze omgeving, dan hebben we de sleutel in handen hoe we werkelijk Mens met een ‘hoofdletter M’ worden. Namelijk dat we in alle situaties, in hoe we op onze omgeving reageren, met onze omstandigheden omgaan, we bovenal *moreel handelen, naar onze hoogste ethische inzichten*. Dat we in continue wisselwerking staan met onze omgeving en al het leven om ons heen, dat leven ondersteunen, dat leven helpen in ontwikkeling. Dan ontwikkelen we ons Karakter met een ‘hoofdletter K’ en worden we de *universele Mens*.

Met de ontwikkeling van ons denken worden we in het ménselijk stadium *zelfbewust*. Een essentiële stap in onze evolutie als bewustzijn, want daardoor kunnen we reflecteren op onszelf en *richting geven aan onze evolutie*. De paradox is echter dat we, net als we zelfbewust worden en daardoor kunnen reflecteren op onszelf, we, om verder te groeien, juist onszelf weer moeten vergeten! Om echt Mens te worden, moeten we leren denken vanuit ons hogere, bovenpersoonlijke deel. Dat we ons leren ontwikkelen van het persoonlijke ‘ik ben ik’-bewustzijn, richting het bovenpersoonlijk ‘*ik ben*’-bewustzijn. Want de volgende stap is dat we herkennen dat het idee van een persoonlijk zelf, als een entiteit los van anderen, een illusie is. Er is niet zoiets als een afgescheiden zelf, we zijn in alles verbonden met onze omgeving en al het leven. En het gaat dus ook niet om de ontwikkeling van ons persoonlijke zelf, maar om de ontwikkeling van het geheel, waar wij een natuurlijk onderdeel van uitmaken.⁽²⁾ De kern daarvan is *eenheidsbesef*, dat we eerder al benoemden als dé karakteristiek van de universele Mens.

Het is daarom ook een illusie om te denken dat je eerst spiritueel moet groeien of wijs moet worden, voordat je anderen kunt helpen. Het is eigenlijk andersom: door in de praktijk anderen in je omgeving te helpen, naar beste ethisch inzicht te leven, ontplooi je steeds meer je innerlijke essentie, niet als doel op zich, maar als gevolg van het besef dat er geen afgescheidenheid bestaat en omdat je denkt en handelt vanuit eenheid, vanuit het hoogste deel, het hoogste ideaal dat we in ons hebben. Niet voor niets zegt een van de theosofische leraren: “Alles begint in verhouding tot en in relatie met anderen.”⁽³⁾ En zegt een van de leraren van H.P. Blavatsky, nu even in mijn eigen woorden: niets heeft zin als het niet moreel is, als

het niet bijdraagt aan de groei en het welzijn van de mensheid.⁽⁴⁾

Verantwoordelijkheid in de praktijk

Wat zou dit “*Ik ben omdat wij zijn*” nu in de praktijk betekenen? Hoe gaan we met onze omgeving en omstandigheden om? Het gaat er in het kort om, om onze taak in het leven te vervullen en *onze talenten steeds meer te ontwikkelen en in te zetten ten dienste van het geheel, van de eenheid*, vanuit het besef dat we dat geheel, die eenheid zijn.

Enkele beelden die van toepassing zijn in onze huidige samenleving willen we alvast benoemen. We leven op dit moment in een onrustige fase, er is oorlog op verschillende plaatsen in de wereld, er zijn onlusten, mensen die zich afzetten tegen groepen mensen met een andere culturele achtergrond, de eenheid is daarbij uit het oog verloren. Maar gelukkig zijn er altijd ook mensen die zich richten op het bevorderen of herstellen van harmonie, of op het genezen van de maatschappij, zou je ook kunnen zeggen. Zij zijn al verder ontwikkeld en gaan bij hun denken en handelen al meer uit van de eenheid.

Uitgaande van de mensheid als een eenheid, is bij elk conflict in de wereld, in principe elk mens betrokken. We zijn allemaal wereldburgers en kunnen een invloed uitoefenen op het denkgebied van de mensheid, ook al wonen we aan de andere kant van de wereld.

Het gaat erom in disharmonische situaties boven de partijen die tegenover elkaar staan uit te stijgen, bijvoorbeeld bij een bezet land. En te bespreken of er voor beide partijen een rechtvaardige oplossing te vinden is, wetende dat beide partijen verbonden zijn én blijven in die eenheid. Een ander voorbeeld van “*Ik ben omdat wij zijn*” in de praktijk, is hoe je iemand kunt helpen die zich bijvoorbeeld eenzaam, onbegrepen, of in de steek gelaten voelt. Je hebt dan te maken met iemand die kampt met disharmonie in zichzelf en op dat moment geen verbinding kan maken met zijn ‘hoogste deel’. Het lerende, ‘middelste deel’ in hem heeft geen vertrouwen meer in zich, omdat het zijn onvergankelijke, geestelijk deel vergeten is, of daarover in verwarring verkeert. Die mens veronderstelt dat dat ‘hoogste deel’ niet (meer) bestaat, of is er nog onvoldoende in geslaagd om daar zijn vertrouwen (weer) op te baseren bij zijn denken en handelen. Vooral bij lastige situaties op zijn levenspad, zoals wanneer hij zelf meent met de beste bedoelingen iemand tegemoet te treden, maar toch op een of andere manier geen aansluiting krijgt, of zelfs weerstand oproept. Hij is vast komen

te zitten in de illusie, dat hij losstaat van anderen en alles alleen moet oplossen en alleen moet zien te overleven. Vanuit die illusie zal zijn denken en handelen zich dan ook vaak gaan versmallen en beperken tot het eigenbelang, tot dat wat op korte termijn helpt en voordeel lijkt te bieden voor zichzelf.

Vanuit *begrip voor die situatie*, kun je in dat geval helpen om die verbinding weer tot stand te brengen en de eenheid weer te laten ervaren. Dat is natuurlijk een proces. Alleen al het continu blijk geven dat je de aanwezigheid van de ander waardeert, is al een opening tot verbinding. En elke kleine stap die iemand kan nemen voor het leveren van een bijdrage aan zijn omgeving, zoals het aannemen van een pakketje voor de burens, het zorgen voor een plantje, het passen op een huisdier, staat voor een verbinding met de eenheid.

Een ander voorbeeld is de discussie in onze samenleving over het idee van ‘voltooid leven’, meestal bij ouderen. Uit onderzoek is gebleken dat een flink aantal ouderen, dat aanvankelijk dacht dat hun leven ‘voltooid’ was, daar toch anders over is gaan denken, nadat ze zich bewust werden van de achtergrond van dat ‘voltooid leven’-idee. Wat ze namelijk echt willen is een bijdrage blijven leveren aan de samenleving en mee kunnen blijven doen; met hart en ziel, vanuit hun (hervonden) idealen.

Het genezingsproces van de disharmonische mens – of beter nog: de gehele disharmonische mensheid – bestaat eruit, de gedachte van wantrouwen in zichzelf om te vormen tot inzicht en vertrouwen in de Eenheid van Leven, in de Hogere Natuur van ieder van ons, het bovenpersoonlijke, dat een onlosmakelijk deel is van het gehele Universele Leven.

Dat we de uitspraak “*Ik ben omdat wij zijn*” daadwerkelijk bewust realiseren en ons eigen maken.

Dát is de grote uitdaging waarvoor we ons met elkaar geplaatst zien; *disharmonie omvormen tot een dynamische harmonie*. Een harmonie die ruimte biedt aan de bijdrage en groei van iedereen en die continu in beweging blijft en dus dynamisch is.

Kerngedachten

Tot slot nog even de kerngedachten uit de drie lezingen op een rij:

- In lezing 1 hebben we verteld dat we als mensen in essentie ‘*vonken van eeuwigheid*’ zijn, met oneindige vermogens om dat uit te drukken.
- In lezing 2 hebben we verteld dat we als mensen bezig zijn om in die oneindige evolutietocht, het denkver-

mogen tot uitdrukking te brengen. Dat we met dat denken zelfbewustzijn hebben ontwikkeld én de mogelijkheid om zelfstandig richting te geven aan ons denken en daarmee aan ons leven.

- En als laatste hebben we in deze lezing stilgestaan bij het ideaal van de universele mens, de Mens die we aan het worden zijn, en waarvan de hoofdkenmerk het eenheidsbesef in het denken en doen is.

We kunnen die mens nu al trachten te zijn, door in te zien dat onze omgeving precies die omgeving is die we ons volgens karma en reïncarnatie gewenst hebben, dat we werkelijk één zijn met die omgeving en daarin een functie kunnen vervullen, en door te proberen te leven vanuit die kernachtige gedachte uit de Ubuntu-filosofie: “*Ik ben, omdat wij zijn.*”

En wat dat voor onszelf nog meer in praktische zin betekent, hoe wij zelf met onze omgeving en onze omstandigheden omgaan, dat gaan we nu met elkaar uitwisselen in de workshop met de titel: ‘Genees de maatschappij, genees jezelf!’

Referenties

1. Joop Smits, ‘Ubuntu. Ik ben, omdat wij zijn’. Artikel in: *Lucifer*, jaargang 43, nummer 1, februari 2021, p. 14-23.
  2. W.Q. Judge, *Echoes of the Orient. Volume 1*, p. 197 ‘The Synthesis of Occult Science’.
  3. Citaat van W.Q. Judge in: G. De Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 1*, p. 76-77.
  4. Eerste brief van K.H. aan A.O. Hume, van 1 november 1980. Opgenomen in: *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett, in chronological sequence*. Quezon City, Philippines, The Theosophical Publishing House, 1993, p. 471-476. Ook opgenomen in: Margaret Conger, *Gecombineerde chronologie te gebruiken bij de Mahatma brieven aan A.P. Sinnett & The letters of H.P. Blavatsky to A.P. Sinnett*. Pasadena, Den Haag, München, 1979, p. 31-40.
-

Waar is een mens thuis?

Een inspirerend voorbeeld van een samenleving waarin mensen zich spiritueel, mentaal en fysiek ‘thuis’ weten

Migratie is een onderwerp dat nu veel in het nieuws is. Om allerlei redenen zoeken mensen een beter bestaan elders. Een vraag die je daarbij kunt stellen is: waar is een mens eigenlijk thuis?

Laten we beginnen met een citaat van Gottfried de Purucker, de vierde Leider van de Theosophical Society Point Loma (TSPL):

Een van de fundamentele ideeën van de oeroude wijsheid van de mensheid is dat de Mens en het Universum in essentie één zijn. Dit idee is de hoeksteen van de Tempel van de Oude Wijsheid. Als je het begrijpt, als je het voelt, als je het vat, verandert je hele leven, verandert je hele kijk op het bestaan op radicale wijze. Je erkent dan dat je één bent met al wat is, een deelgenoot, in de tijd, van alles wat het Universum heeft en is, op weg naar een bestemming die zo subliem is dat de uiterste verbeeldingskracht van de mensheid op dit moment niet eens een fragmentarisch beeld kan schetsen van wat de verre toekomst voor ons in petto heeft. Deze bestemming is eenvoudigweg het ontvouwen, als de evolutie voortschrijdt – en ontvouwen is wat evolutie werkelijk betekent – van het innerlijke tot het uiterlijke, het tevoorschijn brengen van wat binnenin besloten ligt, niet alleen in de mens

maar in Moeder Natuur zelf. Het is Moeder Natuur en haar goddelijke, spirituele, psychologische, etherische en fysieke bereiken die ons Universele Thuis vormt — een Universeel Thuis, omdat het overall is.⁽¹⁾

Thuis in het universum

Wij mensen zijn in essentie spirituele wezens, thuis in het Universum. Dat we dit nog niet dagelijks ervaren, komt omdat we samengestelde wezens zijn en nog niet in het hogere, spirituele deel van onze samengesteldheid leven. Die samengesteldheid bestaat grofweg beschouwd uit een onvergankelijk spiritueel deel, een lerend mentaal deel en een vergankelijk voertuiglijk deel. Wij leren momenteel om onze spirituele essentie op het mentale, het denkgebied, tot uitdrukking te brengen. Met het mentale deel, het denken, zijn we in staat om ons te vereenzelvigen met enerzijds het spirituele deel in onszelf en anderzijds het voertuiglijke deel. Omdat we het mentale deel nog aan het ontwikkelen zijn, pendelen we over het algemeen nog met ons

Kerngedachten

- » Mensen zijn in essentie spirituele wezens, thuis in het universum.
- » We zijn thuis daar waar we ons mee vereenzelvigen.
- » De samenleving van de Blackfoot vormt een inspirerend voorbeeld voor een samenleving waarin mensen zich spiritueel, mentaal en fysiek ‘thuis’ weten.
- » Vanuit een universele spirituele visie is het werken aan een thuis voor iedereen vanzelfsprekend.

denken tussen het spirituele en het voertuiglijke deel. Als we ons met ons denken vereenzelvigen met ons voertuiglijke deel, dan gaat onze gerichtheid uit naar het uiterlijke vergankelijke leven, inclusief de fysieke plaats waar ons huis zich bevindt. Vereenzelvigen we ons met ons denken meer met het spirituele deel in onszelf, dan is ons echte thuis het Universum als geheel, zoals De Purucker dat hierboven zo mooi beschreven heeft. Onze planeet Aarde, deze uiterlijke bol, is voor ons, in essentie spirituele kosmische pelgrims, een tijdelijk tussenstation, waar we bepaalde lessen leren die we in de eeuwigheid weer verder kunnen uitdragen.

Waar we thuis zijn is relatief

We zijn thuis op de plek waar we ons mee vereenzelvigen, dat wat we ‘onze wereld’ noemen. Voor de een reikt dat niet veel verder dan de eigen wijk of het dorp, voor de ander is dat een stad, regio of land. Er zijn ook veel mensen die zich minder hechten aan een uiterlijke plek en zij zullen zich eerder als wereldburger of gewoon ‘mens’ identificeren. Ze vereenzelvigen zich doorgaans met het mentale deel in zichzelf dat niet aan een specifieke locatie gebonden is.

Waar we thuis zijn: spiritueel, mentaal en fysiek

Als we ervan uitgaan dat mensen zich vereenzelvigen met hun mentale deel, dan kunnen we ook op dat gebied weer een onderverdeling maken in drieën. Waar mensen thuis

zijn kunnen we dan bekijken op spiritueel, mentaal en fysiek *denk*gebied.

Op spiritueel denkgebied kunnen we zeggen dat we thuis zijn waar we zelfstandig een levensvisie kunnen opbouwen en naar ons hoogste inzicht en geweten kunnen leven. Ieder mens heeft in enigerlei mate zijn inzicht en geweten opgebouwd. Want spiritueel gezien zijn we geen onbeschreven blad als we ergens geboren worden. We hebben in vorige levens al vele lessen geleerd en pakken na de rustperiode tussen twee levens in, de draad weer op om onszelf verder te ontwikkelen in verbondenheid met anderen. Vereenzelvigen we ons meer met ons spirituele deel dan beseffen we dat we continu in verbinding staan met het geheel of ons soms zelfs volledig daarmee één weten.

Mentaal brengen we die eenheid en verbondenheid dan ook tot uitdrukking in ons denken en handelen. Ons denken en handelen wordt gekleurd door eenheidsbesef, door mededogen. Dat betekent dat we al onze talenten en mogelijkheden willen inbrengen in het geheel waar we deel van zijn. Dat we ten behoeve van dat geheel een functie of verantwoordelijkheid willen vervullen. We willen van betekenis zijn, en dat is veel meer dan een kwestie van betaald werk. Het gaat erom dat we onze plicht kunnen vervullen voor het geheel. En ook al is dat werk misschien iets materieels: je verbouwt voedsel op het land, bouwt huizen of maakt kleren, toch is het vooral je mentaliteit die bepaalt wat de kwaliteit is van het werk en of we dat goed kunnen doen. Iets kunnen bieden wat

het geheel nodig heeft of verder helpt, is wat mensen echte voldoening geeft in hun werk en wat ervoor zorgt dat ze zich ook mentaal thuis weten in de maatschappij.⁽²⁾

Op fysiek niveau hebben we bestaanszekerheid nodig om ons ergens thuis te blijven voelen. Maar eigenlijk is dit veel meer een voortvloeisel uit het werk dat we doen. Zodra de vergoeding voor het werk niet toereikend is om bestaanszekerheid te garanderen, zullen we op zoek gaan naar ander werk of een andere plek waar we wel bestaanszekerheid kunnen bereiken met ons werk. Verder zijn er natuurlijk bepaalde karmische omstandigheden die ons kunnen dwingen onze bestaanszekerheid elders te zoeken: denk aan oorlog, natuurrampen, hongersnood, epidemieën of een bepaalde ontwikkeling in de mentaliteit van je land.

Veel mensen spiritueel ontheemd

Helaas is het zo dat veel mensen zich in hun denken eerder vereenzelvigen met hun voertuiglijke deel, waarmee hun gerichtheid uitgaat naar het uiterlijke vergankelijke leven. Ze kennen het spirituele deel in zichzelf niet, of zijn zich daar nauwelijks van bewust. Daarmee herkennen ze de eenheid van al het leven niet en wanen zich als losstaande eenlingen, die moeten zien te overleven in de *ratrace*. De buitenwereld vormt dan een continue bedreiging. Innerlijk voelen ze zich dan nergens echt thuis, ze zijn in zekere zin spiritueel ontheemd.

Het gebrek aan herkenning van eenheid en verbondenheid kan zich vertalen in een mentaliteit van ‘ieder voor zich’. Werk is dan niet langer gericht op het inbrengen van je talenten en mogelijkheden om het geheel verder te brengen, maar eerder om in de eigen persoonlijke behoeften te voorzien. Dit leidt tot competitie op de werkvloer om de hoogste functie en het beste salaris.

Materieel bezit wordt een doel op zich, iets om status aan te ontlenen, om je mee te onderscheiden. Zich er niet van bewust zijnde dat ze met materie een innerlijke leegte nooit kunnen opvullen, raken ze verstrikt in een zucht naar meer. Door deze mentaliteit onttrekken ze uiteindelijk ook op fysiek gebied waarde aan de maatschappij, waar anderen, die het meer nodig hebben, de dupe van zijn.

Deze ongelijkheid zie je in het groot ook tussen landen en neemt alleen maar toe. Zo zeer, dat sommige mensen nauwelijks bestaanszekerheid meer kunnen opbouwen in hun eigen land en zich gedwongen zien te migreren.

Intussen ontardt de spirituele armoede bij anderen in vreemdelingenhaat. Hun nadruk op de eigen nationaliteit is in zekere zin een bevestiging dat zij zich niet thuis

weten in de wereld.

Hoe anders is het als je op zou groeien in een cultuur waar het spirituele thuis-zijn de basis vormt voor je bestaan?

De lessen van de Blackfoot

Bekijken we de drie denkgebieden, spiritueel, mentaal en fysiek, dan zou de spirituele ‘behoefte’ idealiter voor moeten gaan aan de mentale en fysieke. Dat is in feite ook al een heel oud idee, zoals de bekende Amerikaanse psycholoog Abraham Maslow ondervond toen hij zes weken doorbracht bij de inheemse Noord-Amerikaanse Blackfoot-stam.⁽³⁾

De Blackfoot gingen ervan uit dat elk mens ter wereld komt doorstraald met een *goddelijke* vonk, een heel theosofisch idee. Ze behandelden kinderen daarom vrijwel als gelijken, gaven hun vroeg verantwoordelijkheden en de kans om direct mee te doen.

Verder stelden zij de ontwikkeling van de gemeenschap, de verbinding met anderen, centraal. Ze zagen daarbij het voorzien in alle basisbehoeften – voedsel, onderdak, veiligheid, enzovoort – als een verantwoordelijkheid van de gemeenschap en dus niet als een individuele verantwoordelijkheid. De meest welvarende was degene die het meest weg kon geven. Maslow beschreef een ceremonie waarin alle verzamelde goederen of spullen uit het laatste jaar, bijeengebracht werden en uitgedeeld werden aan degenen die deze het hardst nodig hadden. Ze kenden dan ook geen woord voor armoede. Het was vanzelfsprekend dat iedereen bestaanszekerheid had.

Tot slot was er bij de Blackfoot aandacht voor culturele instandhouding, gericht op het doorgeven van wijsheid. Bij besluitvorming werd gewerkt met het perspectief van zeven generaties. De ouderen hadden hierin een belangrijke taak. Zij brachten hun inzichten in, maar meer ter inspiratie dan als dwang. Alle beslissingen die genomen werden, werden in consensus genomen met inbreng van alle generaties.

Deze mentaliteit van samenleven, zorgde ervoor dat elk lid van de Blackfoot zich op alle drie niveaus – spiritueel, mentaal en fysiek, ook in die volgorde – ‘thuis’ kon weten.

Migratie, een natuurlijk gegeven

Dat we ons overall thuis kunnen weten, wil overigens niet per se zeggen, dat mensen dan niet zullen reizen of migreren. Ook de Blackfoot-stam was een migrerende stam, die volgens historici overigens niet altijd even vredelievend omging met andere stammen.

Kijken we met een bovenpersoonlijke visie naar het

evolutieproces van de mens en de mensheid, dan zien we dat migratie een natuurlijk gevolg is van de ontplooiing van het menselijk denken, zowel individueel als in groepsverband. Door onze drang tot innerlijke groei, die ieder mens in zich draagt, gaan we zoeken naar een plaats die ontwikkeling biedt, of veilig genoeg is om ons te kunnen ontwikkelen als individu en als gemeenschap.

Deze zoektocht, die lang niet altijd over landsgrenzen hoeft heen te gaan, zal altijd plaatsvinden. De mensheid heeft zijn hele geschiedenis door rondgetrokken, is steeds op onderzoek uitgegaan naar voor hem nog onbekende gebieden. De grote wereldleraren reisden rond om hun boodschap onder de mensen te verspreiden en inspireerden hun leerlingen om hun voorbeeld na te volgen. Dankzij wereldwijde handelsroutes vond culturele uitwisseling en kruisbestuiving plaats. Ontdekkingsreizen konden altijd rekenen op grote algemene belangstelling en de ontdekkingsreizigers stonden in hoog aanzien.⁽⁴⁾

Migraties zijn een natuurlijk onderdeel van het menselijke ontwikkelingsproces. We zoeken allen naar een omgeving van spirituele, mentale en fysieke kwaliteit, die aansluit bij onze innerlijke drang om meer te leren en ons verder te ontplooiën, waar we ons thuis voelen. We zoeken steeds naar die vrienden, die families, die leefomgevingen die voor ons een passende en uitdagende omgeving zijn: waar we ons bij thuis voelen en die ons stimuleren om het betere en hogere in ons te ontwikkelen, tevoorschijn te brengen en door te geven.

Vanzelfsprekend vanuit een spirituele visie

We leven nu natuurlijk in een andere samenleving dan de Blackfoot, maar het zou goed zijn na te denken over hoe wij het zouden kunnen klaarspelen dat *alle* leden van onze samenleving, van de mensheid als geheel, zich thuis weten. Dit gaat echter niet om het kopiëren van gewoonten of regels. Het begint juist met een spirituele visie van eenheid en verbondenheid, een visie over de mens als goddelijke straal, een visie over thuis-zijn in het Universum. Het is de meest universele visie die in alle landen en culturen terug te vinden is. Het is de meest inclusieve visie die mensen blijft verenigen.

Als we zouden leven vanuit het besef dat we spiritueel één zijn, dan zijn goede collectieve sociale voorzieningen vanzelfsprekend. We bakkeleien dan niet langer over goede zorg, onderwijs, huisvesting en inkomen voor iedereen – waarvan we ook allang weten dat onze samenleving erbij gebaat is – we regelen dat met elkaar. Vanuit eenheidsbesef zal iemand die materieel meer heeft, zich

verantwoordelijk voelen om dat met anderen te delen. Met elkaar kunnen we ruim in de basisbehoeften van iedereen voorzien. Niemand hoeft zich daar zorgen over te maken of angst te hebben dat anderen hem in de steek zullen laten.

Het spirituele eenheidsbesef zal zich mentaal vertalen naar een veel inclusiever en structureler gemeenschapszin. De gemeenschap waar je jezelf thuis kunt weten wordt dan niet gebaseerd op beperkte uiterlijke kenmerken, zoals huidskleur of klederdracht, of op illusoire zaken als een bepaalde naam, status, klasse of geloof. Er is vertrouwen dat ieder mens goddelijke capaciteiten heeft en een unieke bijdrage kan leveren aan het geheel. Het zou als een collectief falen gevoeld worden als een persoon niet thuis is in de gemeenschap. Mensen staan continu klaar om elkaar te helpen en te onderwijzen. Wijsheid is er om door te geven. Zodat waar de mensen zich ook begeven, ze kunnen leren om hun onvergankelijke innerlijke thuis te vinden en overal thuis te zijn.

Referenties

1. “ONE of the fundamental ideas of the primeval wisdom of mankind is that Man and the Universe are essentially one. This idea is the very keystone of the Temple of the Ancient Wisdom. If you understand it, if you feel it, if you grasp it, your whole life is changed, your whole outlook on existence is radically altered. You then recognise yourself to be at one with all that is, a partaker, in time, of all that the Universe has and is, journeying towards a destiny so sublime that the utmost imaginative efforts of mankind cannot at present sketch even a fragmentary outline of what the far distant future has in store for us. This destiny is simply the unfolding, as evolution proceeds – and unfolding is what evolution really means – of the inner unto becoming the outer, the bringing forth of what is locked up within, not only in man but in Mother Nature herself. It is Mother Nature and her divine, spiritual, psychological, ethereal, and physical reaches that is our Universal Home – a Home which is Universal because it is everywhere.” Citaat uit: G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 12*. The Hague, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 19.
  2. Erwin Bomas, ‘Hoe vind je je Werk?’. Artikel in: *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 45, nummer 1, februari 2023, p. 25.
  3. Bron: website van GatherFor.Medium, 4 april, 2021 (<https://gatherfor.medium.com/maslow-got-it-wrong-ae45d6217a8c>).
  4. Erwin Bomas, ‘Wat is het doel van reizen?’. Artikel in: *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 39, nummer 1, februari 2017, p. 13.
-

Kerngedachten

» In 1899 en 1907 overlegden vele landen om de oorlogsellende terug te dringen en trachten te voorkómen. De conferenties waren in wezen de geboorte van een gemeenschap van volkeren, op basis van gelijkwaardigheid.

» De betekenis van beide conferenties ligt erin dat enkele principes, gebaseerd op humaniteit en rede, vanaf toen algemeen werden erkend. Deze ontwikkeling leidde later in de 20e eeuw tot onder andere de oprichting van het Internationaal Gerechtshof en de Verenigde Naties.

» Omstreeks het jaar 1900 brak een nieuwe evolutiecyclus van de mensheid aan. De Universele Wijsheid die H.P. Blavatsky en haar opvolgers brachten, moet dienen als het spirituele baken voor heel die periode.

» De toenmalige Leider van de Theosophical Society Point Loma, Katherine Tingley, gaf op zeer krachtige manier internationale impulsen tot universele broederschap in dezelfde jaren als de Haagse Vredesconferenties.

Boekbespreking Benjamin Duerr: *De droom van Den Haag. De Haagse vredesconferenties en het ontstaan van een nieuwe wereldorde*

De twee Haagse vredesconferenties

In 2024 verscheen een waardevol boek over de twee grote Haagse vredesconferenties in respectievelijk 1899 en 1907.⁽¹⁾ Deze conferenties waren mijlpalen in de wereldwijde samenwerking, omdat voor het eerst de vertegenwoordigers van een groot aantal landen bijeenkwamen om door gezamenlijk, redelijk overleg en het sluiten van verdragen, te trachten om de ellende van het oorlogsgeweld terug te dringen en zo mogelijk te voorkómen. Bedenk: voor die tijd kwamen landen soms wel bijeen voor overleg, maar dan ging het altijd om de machtige landen die onderling uitmaakten 'wie waar op de wereld de baas was'.

Eerst bespreken we de inhoud van het boek, waarna we enkele inzichten uit de Theosofie zullen aanhalen die deze twee conferenties in een nog groter verband plaatsen.

Pionierswerk vanuit een internationaal humanitair ideaal

Het boek beschrijft het zeer vernieuwende karakter van de twee vredesconferenties, als we die afzetten tegen de toen heersende denkwijze onder

staatsleiders en militairen in het Westen. Tijdens de conferenties onderhandelden de landen over het beheersen van de bewapening, regels voor de behandeling van gewonden en krijgsgevangenen (en andere vormen van oorlogsrecht) en de oprichting van een Permanent Hof van Arbitrage. In essentie waren deze conferenties een poging om de grondslag te leggen *van een wereldwijde gemeenschap van volkeren*, een gemeenschap die gebaseerd is op recht, rede en menselijkheid.

Het waren de grootste conferenties van die tijd, met 121 afgevaardigden uit 22 landen (in 1899) en 256 afgevaardigden uit 44 landen (in 1907). Veel van deze landen spraken voor het eerst met elkaar in zo'n internationale bijeenkomst! Hoewel het aantal deelnemende landen relatief groot was voor die tijd, was het natuurlijk wel een selectie. Zo waren bijvoorbeeld de 'onbeschaafde naties' niet uitgenodigd. Sterker nog, de overeengekomen afspraken zouden niet van toepassing zijn op de mensen die in die 'onbeschaafde landen' leefden (ook al waren die afspraken voor hen natuurlijk minstens zo belangrijk als voor welk ander volk ook). Dit neemt niet weg

dat deze conferenties een grote opstap waren richting *wereldwijd* overleg: ze bleken uiteindelijk de wegbereiders te zijn voor de Verenigde Naties, waarin wél alle landen van de wereld (kunnen) deelnemen.

Hoe werden de conferenties georganiseerd en hoe verliepen de contacten tussen alle deelnemers en tussen de deelnemers en de buitenwereld? Dat alles staat uitgebreid in het boek. We wijzen nu op een of twee kenmerken die naar ons idee aan hun invloed hebben bijgedragen: de deelnemers waren gemotiveerd om door te gaan tot *consensus* was bereikt, ook al duurde dat vele weken (en zo lang duurde het ook). Voorts: de deelnemers leerden elkaar buiten de conferentie-uren, tijdens de talloze diners en *dansants*, steeds beter kennen. Welke stille invloed zou dat gehad hebben? Je ziet in allen medemensen ...

De initiatiefnemer: de Tsaar van Rusland

Wie was de initiatiefnemer van deze conferenties? Dat was de Russische tsaar Nicolaas II, toen pas 30 jaar oud.⁽²⁾ Zijn actie was voor die tijd een opmerkelijke, gewaagde diplomatieke oproep.

In meerdere landen zaaide de uitnodiging twijfel en aarzeling: zou zo'n poging misschien hun 'autonomie' aantasten? De veelal militaristisch denkende leiders konden zich niet voorstellen dat je je landsbelangen kunt verdedigen zónder een sterk leger, een leger dat sterker moest zijn dan dat van de buurman ... Maar uiteindelijk wilde geen van de westerse machtige landen achterblijven, aan de kant blijven staan. Wél zou het algemene geloof in geweld ervoor zorgen dat tijdens de conferenties de eerste, vaak principiële versie van de verdragen sterk werd afgezwakt, óf niet-verplichtend gemaakt.

De Russische regering vroeg de Nederlandse regering de conferentie te organiseren, omdat dat het beste kon gebeuren in een klein, neutraal land. En dat gold onder andere voor Nederland. Bij bemiddeling tussen conflicten is het nodig dat je boven de partijen staat. Uiteindelijk zou dit het begin worden van Den Haag als internationale stad van recht en vrede.

Achterliggende oorzaken

Uiterlijk gezien, was de tsaar de oorzaak. *Meer innerlijk gezien* zijn de vredesconferenties de vrucht van een breed gedragen visie onder grote groepen burgers. Ook hierover geeft het boek belangrijke informatie. Er had een krachtig vooruitgangsgeloof onder grote groepen mensen postgevat, aan het einde van de 19e eeuw. Velen vonden dat de wereld *aan de vooravond stond van een nieuw tijdperk*. Het

was gelukt om, althans formeel, de slavernij af te schaffen, waarom dan niet ook de oorlogen? Er was daarom sprake van een snel groeiende internationale vredesbeweging, ingaande circa 1875. Tegelijk leidden de technische ontwikkelingen ertoe dat de wapens in snel tempo verwoestender werden. De grote bezorgdheid die dat opriep, heeft zeker ook geholpen.

Nu is er over het bijzondere moment en de bijzondere impuls van deze vredesconferenties vanuit de Theosofie veel meer te zeggen. Meer daarover later.

Drijvende krachten

Het boek vertelt veel over die mensen die we kunnen zien als de drijvende krachten achter de vredesconferenties. Het waren er meerdere. We noemen hier twee heel belangrijke.

Om te beginnen: vredesactiviste Bertha von Suttner (1843-1914). Zij was, door haar idealisme, daadkracht en volharding, uitgegroeid tot de centrale figuur in de vredesbeweging van die tijd. Zij publiceerde in 1889 het boek *Die Waffen nieder!* (in het Nederlands vertaald als *De wapens neer!*) waarin zij de persoonlijke ellende en de maatschappelijke verwoesting die oorlogen brachten, beschreef, in de vorm van een roman. Dat boek kreeg een wereldwijde verspreiding en had een grote invloed op het denken in die tijd. Het boek bezielde de vredesbeweging, enigszins te vergelijken met wat het boek *De hut van Oom Tom* in 1852 deed, met betrekking tot de afschaffing van de slavernij.

Bertha von Suttner had tijdens beide conferenties een groot *informeel, moreel gezag*. Bedenk: zij deed formeel niet mee, ze was niet door een land als vertegenwoordiger gezonden. Maar ze deed alles om informeel gezag te

Bertha von Suttner.

winnen: buiten de conferentie-uren had ze intensieve gesprekken met een enorme variatie aan mensen: de deelnemers, vele vredesactivisten die speciaal vanwege de conferentie naar Den Haag waren gekomen, kunstenaars, journalisten en schrijvers, en voorts ook vele andere activisten, zoals mensen die gekomen waren om internationaal het zware lot van hun volk onder de aandacht te brengen, waaronder de Armeniërs.⁽³⁾ Zij had nauwe contacten met Alfred Nobel, en bracht hem vermoedelijk op het idee van de Nobelprijs voor de Vrede. In 1907 kreeg ze die prijs zelf toegekend — buitengewoon verdiend.

Een tweede *mentale motor* achter de conferenties was Fedor Fedorovich Martens, Russisch jurist en diplomaat (1845-1909). Hij was er diep van overtuigd dat de internationale betrekkingen tussen landen gebaseerd moeten zijn op recht in plaats van domme macht. Geschillen moeten worden opgelost op basis van de beginselen die de landen gezamenlijk in internationale rechtspraak moeten vastleggen.

Grootse verwachtingen van velen wereldwijd

Nu hebben we nog één belangrijke factor niet genoemd. Een van de hoofdredenen waarom de diplomaten in 1899 en 1907 tot verdragen kwamen die door iedereen werden ondertekend, was dat ze beseften dat ze niet met lege handen thuis konden komen. De conferentie mocht niet mislukken. Waarom? Omdat de aankondiging van de internationale vredesconferentie enorm positieve reacties en grootse verwachtingen van burgers in talloze landen opriep. In het boek vind je een fors aantal prachtige voorbeelden daarvan. We noemen er slechts één: in 18 landen – waaronder Japan, Servië en België – organiseerde de vrouwenbeweging op één dag, elf dagen voor het begin van de eerste conferentie, *gelijktijdig honderden bijeenkomsten*, waar in totaal 200.000 mensen aan deelnamen. Ook organiseerden vrouwenorganisaties tijdens de 5 dagen voorafgaande aan de conferentie, demonstraties en bijeenkomsten op meer dan 300 plekken wereldwijd. Politici realiseerden zich (en dit was ook relatief nieuw in het diplomatieke denken!) dat ze hun eigen bevolking niet volledig konden teleurstellen, door alle hoop de grond in te boren. Dit maakte zelfs de meest leger-gezinde leiders bereid om internationale verdragen aan te gaan.

Welke concrete resultaten hadden de conferenties?

De conferenties mondden uit in een serie van kleinere en

grotere verdragen, die de ellende van oorlogen wilden verlichten. Die worden in het boek beschreven. Een tweede, minstens zo belangrijk resultaat was de oprichting van een *Permanent Hof van Arbitrage*. Landen konden voortaan hun geschillen aan de rechters van dat internationale Hof voorleggen. Beide conflicterende landen moesten daar dus wel uit vrije wil voor kiezen. Toch was het een wezenlijk belangrijke ontwikkeling. De eerste zaken voor het Hof speelden in 1902. In 1913, toen het Vredespaleis gebouwd was, werd het Hof daar gevestigd. Dit prachtige vredesgebouw was mogelijk geworden door de financiële steun van de Schots-Amerikaanse zakenman én latere filantroop Andrew Carnegie.

Maar de grote hoop van de vredesactivisten, dat er tijdens de conferenties ook gesproken zou worden over *ontwapening*, dus het *terugbrengen* van de bewapening, werd tijdens deze twee conferenties niet gerealiseerd. Het onderwerp kwam niet eenmaal op de agenda. Het was onbespreekbaar voor meerdere nationale leiders, die elk hun redenen hadden om op elk moment waarop zij het wilden, hun legers te kunnen versterken. Ook wilden ze niet dat er de *verplichting* zou komen om al hun internationale geschillen aan het Hof van Arbitrage voor te leggen. Dus bleef het vrijwillig.

Wat hebben de conferenties in gang gezet?

De Haagse Conferenties sloegen een grondtoon aan. Eeuwenlang pochten heersers en hun landgenoten op hun overwinningen. Ze schaamden zich niet voor de grote aantallen slachtoffers die ze maakten. Deze vredesconferenties waren een eerste, voorzichtige *uiting van het wereldgeweten*, van de ethische kennis die in de harten en gewetens van alle mensen aanwezig is. Er is in het verleden zo'n totaliteit van ethisch besef opgebouwd, omdat alle mensen al vele levens geleefd hebben en althans iets van de blijvende, spirituele kant van het leven begrepen hebben. Op het niveau van dit geweten kunnen alle mensen tot een inspirerende consensus komen.

Als de wereldgemeenschap meer zou leven zoals ze weet dat ze moet leven – dus als mensen luisterden naar hun geweten – dan waren conferenties als deze niet nodig (zoals onder andere Tolstoj zei naar aanleiding van deze conferenties). Maar omdat we dit nog niet doen, blijven internationale verdragen belangrijke gemeenschappelijke toetsstenen voor het gedrag.

Tegelijk moeten we constateren dat de conferenties in het handelen van de landen in de jaren direct erna, niet veel veranderd hadden. Drie maanden na de eerste conferentie

was er al oorlog in Zuid-Afrika, en iets later een verschrikkelijke oorlog tussen Rusland en Japan. Er waren wel wat kleinere voorbeelden van de toepassing van de gesloten verdragen. Ingaande 1902 werd een serie kleinere conflicten voorgelegd aan het Permanent Hof van Arbitrage en de betrokken landen hielden zich ook aan de uitkomst. (En wie zal zeggen welke grotere problemen daarmee voorkomen zijn?)

De ware betekenis van beide conferenties ligt duidelijk in het feit dat enkele *principes*, gebaseerd op humaniteit en rede, vanaf toen algemeen werden erkend. En het zijn die principes die nog met volle kracht doorwerken! Tot nu aan toe. De auteur van het boek laat zien dat de conferenties de aanzet gaven tot een lange rij zeer belangrijke internationale verdragen, overlegstructuren en rechtbanken. Daaronder kunnen we noemen: de *Volkenbond* en zijn opvolger de *Verenigde Naties*, het *Internationaal Gerechtshof* (ook gelokaliseerd in het Vredespaleis) en het *Internationaal Strafhof* (ook in Den Haag).

En om te laten zien dat bij al deze ontwikkelingen het altijd *mensen* zijn die ze, door hun visie en actie, mogelijk maken, noemen we het volgende persoonlijke voorbeeld. In 1907 bevond zich in de Zweedse delegatie Hjalmar Hammarskjöld, die met grote kracht aan de idealen van de conferentie werkte. Zijn twee zonen zouden in zijn voetsporen treden: één zoon als rechter bij het Permanent

Hof van Arbitrage, en één zoon als secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die postuum de Nobelprijs voor de Vrede ontving voor onder andere zijn rol als vredesbemiddelaar.

Kortom: de Haagse vredesconferenties zorgden ervoor dat er een wereldwijde erkenning dat het anders kan en moet, werd wakker geroepen. Je kunt ze zien *als het begin van een geboorteproses*, dat nog steeds gaande is.

Was er omstreeks 1899 werkelijk een nieuw tijdperk aangebroken in de menselijke beschaving?

We hebben in de bespreking van het boek al hier en daar wat theosofische inzichten verweven. Als slot willen we expliciet enkele aspecten van de Theosofie noemen, die ons een inkijkje geven in de spirituele dimensie *achter* de conferenties.

Het antwoord op de vraag in het paragraafkopje is: JA. Omstreeks het einde van de 19e eeuw kwam een eind aan twee grote evolutiecyclussen in de menselijke ontwikkeling op Aarde. Dat houdt in dat er dus ook – in dit speciale geval gelijktijdig (!) – twee nieuwe grote cyclussen een aanvang namen. We spreken over een cyclus van 5000 en van 2160 jaar.

Zo'n gecombineerde start zorgt altijd voor grootscheepse transformaties, zeer snelle ontwikkelingen in alle onderdelen van het menselijk leven. Overgangstijdperken zijn herkenbaar (a) omdat ze alles in beroering brengen en (b) omdat *dán* de grondtonen, grondslagen (kunnen) worden gelegd voor de vele eeuwen daarna.

Om deze kritieke situatie zo harmonieus *mogelijk* te laten verlopen, en een totale ineenstorting van de bestaande beschaving te vermijden, werd in 1875 een wereldwijde en zeer krachtige impuls gegeven door de Loge van Wijsheid en Mededogen, de samenwerking van de grote Wijzen over de hele wereld. Zij deden dat door de oprichting van de *Theosophical Society* en het bekendmaken van delen van de Goddelijke Wijsheid. Dankzij deze Wijsheid kan elk mens tot het besef komen dat universele broederschap geen wens is maar *een feit* in de Kosmos. Mevrouw Blavatsky was hun boodschapper.

Er is sinds 1875 door de Theosofische Beweging een grondtoon van mededogen op basis van kennis van de achtergronden van het Leven aangeslagen. Die 'gistgedachten' hebben, via het mentale gebied, hun uitwerking gehad op alle terreinen van het leven. Overal in de samenleving werden nieuwe wegen ingeslagen: wetenschappelijk, filosofisch, religieus en maatschappelijk.

Belangrijke vredesimpulsen die Katherine Tingley met haar team gaf aan het denken van de mensheid

In het jaar 1899 organiseerde Katherine Tingley drie grote vredesconferenties: één in april in het theosofisch hoofd-kwartier in Point Loma (Californië, VS), één in september in Stockholm (Zweden) en één in oktober in Brighton in Engeland. Bij de bijeenkomst in Stockholm was Oscar II, de koning van Zweden, aanwezig. Hij toonde zich zeer geïnteresseerd in de Theosofie, en in de ideeën van Katherine Tingley over opvoeding en onderwijs. Dit contact bleef daarna altijd behouden. Tijdens hun Europese tour van 1899 bezochten Katherine Tingley en haar team ook Noorwegen, Duitsland en Nederland. Katherine Tingley gaf in vele steden openbare lezingen over de Theosofie, zó verwoord dat zij direct tot het hart van haar luisteraars sprak. Twee dingen vallen daarbij op, als je de verslagen erover leest: ten eerste, dat haar lezingen onder het algemene publiek enorme belangstelling opriepen. De zaal was steeds (over)vol. En ten tweede, dat de pers van de grote kranten het belang van deze bijeenkomsten beseftte, of tenminste de grote nieuwswaarde ervan, en uitgebreide verslagen publiceerde: vaak door flinke delen van haar lezing na te vertellen.

In 1907 maakte zij opnieuw een grote rondreis door Europa. In Zweden, Finland, Nederland en Duitsland organiseerde zij congressen en gaf zij drukbezochte openbare lezingen. Ze ontmoette opnieuw Oscar II, en besprak met hem haar plannen om op het eiland Visingsø een theosofisch centrum (en bijbehorende school) te vestigen.

In 1911 richtte ze de *International Theosophical League of Humanity* op. We zien: ze sprak niet over mensen maar over de mensheid als één levend geheel. En in 1913, het jaar voorafgaand aan de Eerste Wereldoorlog, bezocht ze met haar team Engeland en Duitsland (die kort erna vijanden van elkaar zouden worden) en bleef ze geruime tijd in Nederland en Zweden (twee landen die als een van de weinige in de Eerste Wereldoorlog neutraal zouden blijven). In Zweden organiseerde ze op het eiland Visingsø een groots vredescongres.

In 1913, toen ze in Nederland was, bezocht ze het XXe Wereldcongres voor de Vrede (van de internationale vredesbeweging) in Den Haag, waar ze ook Bertha von Suttner ontmoette. Tingley had ook haar eigen

conferentie, namelijk in Amsterdam in het Concertgebouw. De tweeduizend kaarten waren allemaal uitverkocht.

Naar ons idee waren al deze impulsen in het denken van de mensheid bewust gekozen, om oorlog te voorkomen of – als die niet voorkomen kan worden – op zijn minst de gevolgen ervan te verlichten. Je kunt altijd de invloed van het ‘haat-virus’ – dat zo besmettelijk kan zijn – zoveel mogelijk beperken.

Ze deed dit alles met grote daadkracht. Je moet je voorstellen: een groep van bijna honderd man die een aaneengesloten periode van vijf maanden door Europa en Amerika reist! Heeft Katherine Tingley ons niet, op deze manier, een krachtig voorbeeld gegeven van wat ook wij vandaag de dag kunnen doen?

Katherine Tingley was aanwezig op het twintigste universele vredescongres in augustus 1913 in Den Haag, en ontmoette daar Bertha von Suttner. Hier zien we een groep leerlingen van haar Rāja Yoga School voor de ingang van de Ridderzaal. Zij hadden net daarvoor een ‘Ode aan de Vrede’ gezongen voor de vertegenwoordigers op dat congres. In het midden staat Daniël de Lange, de oprichter/directeur van het Conservatorium van Amsterdam, en directe medewerker van het theosofische werk.

Kinderarbeid werd sterk teruggedrongen, basisonderwijs uitgebreid. De interesse in mystiek herleefde. In de maatschappij ontstonden vele krachtige emancipatiebewegingen. Denk bijvoorbeeld aan de vrouwenbeweging die ook tijdens de vredesconferenties zo'n grote rol speelde. Al deze vernieuwingen kwamen tot stand ondanks grote moeilijkheden en tegenwerking.

Als we in dit licht naar de twee Haagse conferenties kijken, kunnen we dan niet stellen dat zij uitingen zijn van deze innerlijke impuls, deze *wind of the spirit*, deze mededogende, begripsvolle, redelijke grondtonen? Dat zij op het gebied van vrede de genoemde twee grote evolutiefasen inluidden? Aan alle latere generaties is de essentiële taak, die grondtoon *steeds meer in de praktijk te brengen*.

Welke rol speelde de theosofische beweging in de wereldwijde vredesbeweging?

Deze vraag dringt zich op, als we nadenken over wat we hiervoor hebben gezegd.

In ons tijdschrift *Lucifer – de Lichtbrenger* kun je veel lezen over de veelomvattende theosofische vredesactiviteiten door alle jaren heen, van 1875 tot nu toe (zie de lijst met tips aan het einde). Als meest recente activiteit kunnen we de vier lezingen noemen die we afgelopen oktober hebben gehouden over 'De waanzin van oorlog: tijd om ons weer als MENS te gedragen'; zie daarvoor onze website. Als het gaat om de periode rondom de twee Haagse vredesconferenties, dan springen de vredesactiviteiten van Katherine Tingley, de toenmalige leider van de *Theosophical Society Point Loma* in het oog. Zij heeft welbewust, op weldoordachte momenten, krachtige impulsen tot *universele* broederschap in de wereld gegeven, onder andere door te laten zien dat karma en reïncarnatie sleutelgedachten zijn om het leven te begrijpen en edel te leven. Zij deed dat onder andere omdat ze wist dat de wereld aan de vooravond stond van een zeer kritieke tijd. In het kader op p. 165 lees je over enkele belangrijke voorbeelden van haar zeer intensieve vredeswerk.

Dat Katherine Tingley en haar medewerkers de betekenis van de twee Haagse vredesconferenties en het ingestelde Hof van Arbitrage goed begrepen, blijkt uit de commentaren die hierover verschenen in hun toenmalige tijdschrift *New Century Path*.⁽⁴⁾

Als we de in het kader genoemde theosofische activiteiten van Katherine Tingley bekijken, valt één ding sterk op. Haar belangrijke wereldtournees en vredesimpulsen *vonden in dezelfde jaren plaats* als de Haagse vredesconferenties en de opening van het Vredespaleis. Los van de vraag

welke oorzaken achter zo'n samengebundelde actie schuilgaan, geldt: zo'n gelijktijdige spirituele, harmonische actie zorgt altijd *voor een versterkte impuls de wereld in*, denk maar aan twee golven die samengaan. In dit geval zijn de golven spirituele en mentale golven.

De leiders na Katherine Tingley zetten deze vredesinspanningen continu voort, op vele manieren, zoals gezegd, tot aan nu. Ons vredesnummer uit 2022, aan het eind van het artikel genoemd, is daar een belangrijk voorbeeld van.

Onze taak

De droom van Den Haag is een boeiend boek. Waarom? Je kunt het niet lezen zonder dat je dieper gaat nadenken over het onderwerp. Benjamin Duerr eindigt zijn boek met:

Net zoals aan het begin van de twintigste eeuw vragen echter ook de uitdagingen van de eenentwintigste eeuw om moed en visionaire ideeën, om mensen die nog steeds geloven dat een betere, vreedzame wereld mogelijk is. Om leiders die bereid zijn hun handelen ondergeschikt te maken aan het recht, de rede en menselijkheid. Om samenlevingen die vasthouden aan het ideaal van vrede en recht om geweld geen kans te geven.⁽⁵⁾

De mensheid is fundamenteel Eén. Daarom is universele broederschap geen 'droom' maar een *feit*. Ieder mens is onlosmakelijk verbonden met alle anderen en kan dit besef in zichzelf steeds verder aanwakkeren. Als je je leven door dat besef laat inspireren, draag je op innerlijk gebied bij aan een mentaliteit waarin talloze vredesinitiatieven kunnen groeien. En ook op het uiterlijke gebied zal je dan je kansen pakken om je mededogen en inzichten in de praktijk te brengen, in het klein, in je eigen omgeving. Zoals de vrouwen binnen de vrouwenbeweging deden ten tijde van de conferenties. Zij voorzagen de gelijkgestemde politici van destijds van de nodige 'vredesmunitie' in de strijd voor mondiale vredesafspraken.

Artikelen in *Lucifer – de Lichtbrenger* over 'Theosofie en vrede'

- Themanummer 'Vrede in Europa'. Jaargang 15, nummer 6, december 1993 (naar aanleiding van de Balkanoorlog).
- Themanummer over de grondoorzaken van oorlog en conflictpreventie. Jaargang 21, nummer 3/4, juni/augustus 1999.
- Verslag I.S.I.S.-symposium 'Er is geen weg naar vrede,

vrede is de weg'. Jaargang 21, nummer 5, oktober 1999.

- Verslag I.S.I.S.-symposium 'Spirituele impulsen voor wereldvrede. Op weg naar een Wereldraad van Wijzen'. Jaargang 22, nummer 5, oktober 2000.
- Verslag I.S.I.S.-symposium 'Het doel heiligt de middelen nooit. Een vredelievend antwoord op terreur'. Jaargang 24, nummer 5, oktober 2002.
- Vredesnummer 'Ieder mens een vredestitcher'. Jaargang 44, nummer 2/3, juni 2022. Dit themanummer is, naast de Nederlandse editie, verkrijgbaar in het Engels, Spaans, Portugees, Duits en Russisch.

Interessante tip: een stripboek over Bertha von Suttner's ideeën

Op 21 september jongstleden, tijdens de internationale dag van de vrede, werd in Den Haag een stripboek over Bertha von Suttner uitgebracht. De titel is: *Op zoek naar vrede. Jazzy & Bertha von Suttner*. In dit stripboek lezen we veel over Von Suttner's roman *De wapens neer!* en de mythologische draak waarvan je een kop afslaat, om dan te merken dat er twee nieuwe koppen aangroeien. Het verhaal is natuurlijk gericht op jongeren. In het stripboek is veel aandacht voor Von Suttner's boek *De wapens neer!* De auteurs zijn Anne Tabak, Karin Blaauwinkiel en Emma Ringelding, die het boek duidelijk niet hebben uitgebracht als bron van inkomsten, maar om de gedachten van Bertha von Suttner te verspreiden. Het stripboek

is te verkrijgen bij www.syndikaat.nl en kan gratis worden gedownload: https://irp.cdn-website.com/2cfff8b0/files/uploaded/Nederlands_binnenwerk_%28lr%29.pdf. Iets voor uw kinderen of kleinkinderen?

Dit boek downloaden is ook daarom de moeite waard, omdat achterin waardevolle historische informatie te vinden is over Bertha von Suttner en haar activiteiten tijdens de vredesconferenties in Nederland. Er is ook een Engelse editie uitgebracht: *Searching for Peace. Jazzy & Bertha von Suttner*. En daarnaast is er een Duitse versie. De uitgever is Syndikaat.

Referenties

1. Benjamin Duerr, *De droom van Den Haag. De Haagse vredesconferenties en het ontstaan van een nieuwe wereldorde*. Amsterdam/Antwerpen, Atlas Contact, 2024.
2. Zie ref. 1, p. 32.
3. Helaas werd er aan de noodkreten van onder andere de Armeniërs tijdens de conferenties geen aandacht besteed. Stel dat men het belang daarvan wel had doorzien, had dan de genocide op de Armeniërs sinds 1915 wel in volle hevigheid plaatsgevonden?
4. Artikelen in: *New Century Path*, 11 augustus 1907, p. 17-18; en 18 augustus 1907, p. 17.
5. Zie ref. 1, p. 210.

Uw Vragen

De elementalen- en godenrijken

Er zijn drie typen elementalenrijken. Wat zijn de verschillen daartussen?

Antwoord

Voordat we ingaan op de verschillen tussen de elementalenrijken, lijkt het nuttig eerst een idee te geven over wat elementalen zijn. Daarmee bedoelen we die wezens die op de laagste sporten van de ladder van Kosmische evolutie staan. Ze zijn als het ware de *beginnelingen* op het pad van bewustzijnsontplooiing. In de gebruikelijke opsomming van de tien natuurrijken zijn zij daarom ook de drie laagste, de minst ontwikkelde groepen wezens. De verder ontwikkelde groepen zijn respectievelijk: het mineralenrijk, plantenrijk, dierenrijk, mensenrijk en de drie godenrijken. Alle natuurrijken zijn trouwens nodig als essentiële delen binnen elke kosmische gemeenschap van Leven.

Elk wezen, of die zich nu relatief ver ontplooid heeft of niet, is een uiting van het Ene Grenzenloze Leven, is een 'druppel' van de eindeloze Oceaan van Leven, en heeft daarom grenzenloze capaciteiten in zich. Die capaciteiten maakt hij geleidelijk actief, gedurende zijn opeenvolgende belichamingen in de uiterlijke gebieden. Dat ont-plooiën of ont-vouwen van zijn sluimerende mogelijkheden verloopt in stappen, in evolutiefasen, en die evolutiefasen noemen we 'natuurrijken'. We moeten die natuurrijken dus zien als de opeenvolgende klassen in een kosmische school, die elk wezen een voor een doorloopt. We kunnen geen klas overslaan. Ook wij mensen waren ooit, buitengewoon

lang geleden, elementalen.

Als we ons een voorstelling willen maken van het type bewustzijn van een elementaal wezen, dan moeten we denken aan wezens die nog niets of bijna niets van hun sluimerende individualiteit, hun sluimerende eigen individuele karakter hebben ontwikkeld. Ze hebben nog geen eigen kenmerkende vorm en kunnen daarom elke vorm aannemen, en die vorm ook razendsnel veranderen.

Het zijn zeer ONzelfbewuste wezens. Ze volgen slaafs de impulsen van verder ontwikkelde wezens. Daarom is hun gedrag voorspelbaar — denk, bij wijze van contrast, maar eens aan een mens, die immers wel zelfbewust is en uit vrije wil keuzen maakt en soms in een bepaalde situatie heel anders kan reageren. De laagste elementalen functioneren in *groepen*, enigszins te vergelijken met de deeltjes in een lichtbundel, een luchtstroom of waterstroom.

Zij heten 'elementalen' omdat zij voortkomen uit een van de elementen: aarde, water, lucht, vuur of ether (en er zijn nog twee hogere elementen). De elementen zijn 'de verschillende typen substanties'. Denk daarbij niet aan onze fysieke substanties maar aan verschil-

lende *karakteristieken*. Ze vormen de *stofkant* van de Kosmos, maar op meer innerlijke gebieden, niet zichtbaar voor onze fysieke zintuigen. Ze verschillen van elkaar in de mate waarin ze etherisch of juist zeer stoffelijk van aard zijn. Er bestaat nergens in de Kosmos 'dode stof', er zijn geen 'levenloze krachten', want wat wij de substanties en stoffelijke krachten van de natuur noemen, zijn de uitingen van elementale wezens. Wij mensen maken dus continu gebruik van elementalen. Dat doen we bijvoorbeeld in ons denken (gedachten zijn elementalen) en bij elke actie van ons lichaam. Alle elektrische en magnetische krachten, spierkracht, alle mechanische krachten vinden plaats *door middel van* elementalen — waarbij die krachten natuurlijk steeds worden geleid en gestuurd door hogere wezens. In de mythen van alle volkeren worden de elementalen voorgesteld als 'natuurgeesten', denk aan de elfjes, kabouters, djinns, water-nimfen, trollen, enzovoort. Als wij ze niet goed leiden, kunnen deze krachten 'uit de hand lopen', denk maar aan verwoestende branden.

Nu terug naar de vraag: wat zijn de verschillen tussen de elementalenrijken? Dat zijn verschillen in de ontplooiing van hun latente vermogens. Die worden door Gottfried de Purucker op de volgende manier omschreven (*Esoteric Tradition* II, p. 940):

- * *Eerste elementalenrijk*: etherisch en zeer 'fluïde' in type of karakter, met relatief ongemantificeerde en niet-geïndividualiseerde monadische deeltjes, of beter gezegd eenheden, die een gezamenlijk vitaal organisch bestaan bezitten.
- * *Tweede elementalenrijk*: scheiding in

kleine druppels, om zo te zeggen, van half deeltjes-geworden wezens die niet-temin nog steeds in een eenheid tezamen worden gehouden door een identieke vitale stroom.

* *Derde elementenrijk*: nog meer deeltjes-geworden wezens, hoewel ze nog steeds verbonden zijn en functioneren in een gezamenlijk vitaal organisch bestaan.

In grote lijnen geschetst: de wezens die de drie elementenrijken doorlopen worden stapsgewijs minder etherisch, en drukken zich steeds meer uit als aparte, te onderscheiden deeltjes. Deze ontwikkeling zet zich voort in het mineralenrijk, dat de volgende stap in hun evolutie zal zijn.

Vraag

Hoe kunnen we wezens uit de 3 rijken die hoger zijn dan de mens, herkennen?

Antwoord

De wezens die de menselijke leerschool al volledig doorlopen hebben, en die we kunnen aanduiden als ‘goden’ of ‘Dhyān-Chohans’ of ‘cosmische buddha’s’, worden alle gekenmerkt door hun volkomen bovenpersoonlijke, universele aard en visie. Zij beseffen in nog grootsere mate zelfs dan menselijke Buddha’s dat doen, dat alle wezens in de Kosmos een fundamentele eenheid vormen. Zij zien nóg diepgaander alle verbanden die er in de Kosmos tussen de wezens bestaan — en daar leven ze ook naar. Daarom staan al hun activiteiten in dienst van het welzijn en de innerlijke groei van *het totale Kosmische leven*. Zij zijn de vrijwillige dienaars van de Wet, de Wet van Eenheid en Mededogen.

De reikwijdte van hun bewustzijn is groter dan die van de edelste mens: zij zijn zelfbewust actief op de hogere geestelijke gebieden van de Kosmos en dragen dus kosmische verantwoordelijk-

heden die wij als mens nog niet zouden kunnen dragen. Net als elk wezen werken ook de goden door middel van een lichaam, maar hun lichaam is uit veel etherischer substantie opgebouwd dan het onze. Als we sowieso al in staat zouden zijn daar iets van waar te nemen, dan zouden we die lichamen ervaren als velden van energie, gewaden van licht.

Kunnen we deze wezens herkennen? Kunnen we er als mens mee in contact treden en met de ‘goden’ communiceren? Ja, in principe wel. In feite maken we in zekere mate contact met onze *innerlijke* goddelijkheid, steeds als we naar ons geweten luisteren of onze edelste ethische impulsen volgen. Dat contact bereiken we door ons denken te richten op edele, verheffende gedachten.

Dat contact met onze innerlijke goddelijkheid kan steeds sterker worden, zozeer, dat ons denken en doen ervan doordrongen raakt: dat ons hele leven is doortrokken van het besef van onze eenheid met al wat leeft. Dan komt er een moment dat we ook *zelfbewust* met wezens van een hoger natuurrijk in contact kunnen komen, te vergelijken met bijvoorbeeld de situatie waarin we met een zeer wijs mens praten. Alleen, we zullen dan niet ‘praten’, want de communicatie gaat heel anders.

Waarom kan dat? Omdat we dan de *goddelijke aspecten* in ons denkvermogen tot hoge graad hebben ontplooid. Die universele denkfrequenties hebben namelijk dezelfde karakteristiek als het bewustzijn van goddelijke wezens. Je kunt het vergelijken met het fenomeen resonantie zoals we dat onder andere kennen in de muziek: ons denken kan dan ‘meetrillen’ met de goddelijke tonen. Weliswaar bevindt ons *menselijk* denken zich op één of meer octaven lager dan het goddelijk bewustzijn, maar er is toch resonantie mogelijk.

Vandaar dan ook dat wordt gezegd dat tijdens de hogere inwijdingen, als de initiant zijn half-goddelijke capaciteiten tot ontwakking brengt, hij ‘deel kan nemen aan de beraadslagingen van de goden’. Immers: het gelijke kan het gelijke herkennen. Hij wordt er voor kortere of langere tijd één mee, zogezegd. Het is dit fenomeen waar de uitspraak van Jezus “Ik en de Vader zijn één” betrekking op heeft.

Kunnen wij mensen het onderscheid herkennen tussen de drie opeenvolgende godenrijken? Dat zal zeer moeilijk zijn, omdat alle goden relatief gezien, vanuit ons menselijk gezichtspunt, volmaakte wezens zijn. De kleuter ziet ook niet het verschil in wijsheid tussen zijn juf, de directeur van de school en de professor op de universiteit. We zien de (wel degelijk bestaande) verschillen niet: zuiver licht is voor ons steeds zuiver licht. Dat zal pas lukken als we nog verder zijn op het Pad.

Wat overigens *alle mensen* kunnen waarnemen van de goden, is hun fundamentele invloed op de ordelijke processen in de Kosmos die we overal om ons heen zien, in de vorm van de ‘wetten der Natuur’. Wij leven en evolueren *binnen hun invloedssfeer*. Zij vormen voor ons de harmonische grondpatronen, het ordelijke verloop van de kosmische cyclussen, die ons de kansen geven om innerlijk te groeien. Ze bieden ons *de kans* om te evolueren. Want die kansen moeten we zelf benutten: elk wezen heeft vrije wil en dat geldt sterk voor de mens. Het pad van innerlijke ontwikkeling, door alle natuurrijken heen, moet elk wezen zelf-gedreven en zelf-gekozen gaan.

Meehelpen met de Natuur

In *De Stem van de Stilte* van H.P. Blavatsky is te lezen: “Help de Natuur

en werk met haar mee; en de Natuur zal u als een van haar scheppers beschouwen en zich voor u buigen.” Het citaat staat in *De Stem van de Stilte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1992, p. 61. Hier is duidelijk sprake van samenwerking. Maar wat wordt bedoeld met ‘de Natuur zal u als een van haar scheppers beschouwen en zich voor u buigen’?

Antwoord

Om hierover een beeld op te bouwen, gaan we eerst op deze vraag in: wat is de achterliggende aard, de essentiële karakteristiek van de Natuur, de Kosmos? De Kosmos is een groots geheel van levende wezens – elk onderdeel leeft – die voortvloeit uit een Eenheid, uit een grenzenloze Eenheid. Door alle wezens stroomt één en hetzelfde Leven. En al die wezens hebben een gemeenschappelijk doel: dankzij onderlinge hulp ervoor zorgen dat iedereen stappen vooruit kan doen in de ontplooiing, de *verwerkelijking*, van zijn eigen innerlijke goddelijkheid. Het verheffen van alle wezens uit de illusies en problemen van het uiterlijke bestaan. Steeds als we aan dat fundamentele kosmische streven meehelpen, *helpen we mee met de Natuur*.

Er is dus een eenheid, verbondenheid, zonder grenzen. Geen enkel wezen kan leven zonder alle andere. Er is sprake van een achterliggende *harmonie*. Aan de leiding van de Kosmos staan grootse intelligenties die, omdat ze op het pad van ontwikkeling relatief het verst gevorderd zijn, verhoudingsgewijs zuivere uitingen zijn van harmonie en universeel mededogen. Wie met hen meewerkt, door het welzijn van al wat leeft na te streven, helpt mee met de Natuur. De Wet van Karma is een uiting van de bovengenoemde universele harmonie. Bedenk maar eens waarop deze wet van oorzaak en gevolg is gebaseerd. Elke actie van ons, elke gedachte of hande-

ling van ons, oefent een invloed uit op alle andere wezens in de Kosmos (groot of klein), dus op de totaliteit. En die totaliteit reageert daarop door het *bestendigen* of *herstellen* van het evenwicht. De oorzaak die we hebben gelegd, roept een reactie op die precies dezelfde aard heeft als onze gedachte of handeling en ook even krachtig is, en die na kortere of langere tijd ‘terugkaats’ op ons levenspad. Dan kunnen we denken aan alle mogelijke soorten oorzaken en hun corresponderende gevolgen: edele, vriendelijke, wijze oorzaken roepen identieke gevolgen op. Neutrale oorzaken roepen neutrale gevolgen op, en dwaze of egoïstische of dogmatische of agressieve oorzaken roepen ook, vroeg of laat, soortgelijke gevolgen op — in de vorm van menselijke relaties en situaties die we als disharmonisch zullen ervaren en die ons de kans geven om ervan te leren. Zo werkt Karma. Welke oorzaken we leggen is altijd onze eigen keuze. Wij hebben principieel vrije wil. Dat is dus onze verantwoordelijkheid. We kunnen in ons denken altijd kiezen tussen onbaatzuchtige ideeën en egocentrische neigingen. In het eerste geval werken we met de Natuur mee, want dan dragen we ons steentje bij *aan de harmonische innerlijke groei van de mensheid* — en de andere wezens van onze Planeet. In het tweede geval kiezen we ervoor tegen de harmonie van het Leven in te gaan, tegen onze eigen hogere Natuur. De disharmonie en het lijden dat we daardoor veroorzaken, zullen we later zelf moeten compenseren. Zo is de Wet van Harmonie, van Karma.

Als je bovenpersoonlijk aan een bepaald project werkt, waarbij het je niet gaat om de roem, de eer, de mogelijke promotie of de eerbetuigingen van je collega’s, dan word je niet gehinderd door allerlei persoonlijke belemmeringen. Het werk gaat gemakkelijker en je kunt

meer voor anderen betekenen. Als je wel promotie wilt maken of met de eer wilt gaan strijken, dan maak je het voor ieder, waaronder jezelf, zwaarder. “Zal de chef dit wel goed vinden,” “zal ik promotie krijgen.” Je kunt er ’s nachts niet van slapen en het werk wordt er niet beter van. Bovendien zullen al die persoonlijke gedachten weer tegenreacties oproepen, je creëert wedijver. Je plaatst jezelf in de tegenwind.

Helpen we met de Natuur mee? Dan ‘zal deze ons als een van haar scheppers beschouwen, en zich voor ons buigen’. Met deze enigszins symbolische uitdrukking bedoelde mevrouw Blavatsky, dat we bij elke onbaatzuchtige en goed door-dachte actie *de wind meehelpt*: alle krachten van de Kosmos mét ons hebben. Daarmee willen we niet zeggen dat die krachten al onze problemen voor ons gaan oplossen – dat moeten we nog steeds zelf doen – maar we zullen wel bepaalde behulpzame, meewerkende gebeurtenissen oproepen, bijvoorbeeld in de vorm van een inspirerend boek dat we plotseling ergens zien liggen, of een waardevolle hint of waarschuwing van een medemens, of een stukje innerlijke rust waardoor we ‘beter bij ons hoger Zelf kunnen komen’.

Dit alles geldt onder alle omstandigheden, maar we moeten wel bedenken dat we de karmische gevolgen die we in het verleden gelegd hebben (‘positief’, neutraal of ‘negatief’), natuurlijk nog steeds moeten uitwerken. Alleen, bij elke innerlijke stap vooruit die we doen, zullen we daar wijzer en harmonischer mee kunnen omgaan!

Kun je vóór je tijd sterven?

Soms wordt van iemand gezegd dat hij ‘voor zijn tijd’ sterft. Maar bestaat zoiets, als je uitgaat van karma? Als iemand door een auto-ongeluk of door

zelfmoord sterft, is dat dan ‘voor zijn tijd’?

Antwoord

Alles is karma. Maar karma is geen noodlot. Je komt in een bepaalde situatie terecht vanwege oorzaken – gedachten en handelingen – die je zelf hebt gecreëerd. Hoe je in die situatie handelt, is een kwestie van vrije wil. Soms kan het zo zijn, dat bepaalde oorzaken tot dusdanige gevolgen leiden, dat de keuze beperkt is. Bijvoorbeeld als je geboren wordt met een dodelijke ziekte, of als je door een dief beroofd en gedood wordt.

Welnu, met de uitdrukking ‘voor je tijd sterven’ bedoelen mensen waarschijnlijk dat iemand op jonge leeftijd sterft. Voor het gevoel van zijn vrienden en kennissen is hij ‘veel te vroeg overleden’. Vooral als iemand jong is en een veelbelovend leven tegemoet lijkt te gaan, maar dan sterft door een ziekte of ongeluk, voelt het onrechtvaardig.

Nu is inderdaad alles karma. Wat ziekte betreft, kan het zijn dat een jong iemand in een vorig leven een aantal disharmonische oorzaken heeft geschapen, waardoor hij in dit leven door een ziekte vroeg sterft. Denk hierbij niet aan goed of kwaad, want het kan zijn dat hij juist door overmatige inspanning voor een ideaal in zijn bewustzijn zeer uit balans is geraakt en daardoor in zijn nieuwe reïncarnatie al jong komt te overlijden. Voor zijn familie en geliefden is dat natuurlijk een grote bron van leed. Zij verdienen onze steun. Voor de mens in kwestie is zo’n zeer vroege dood zeker niet dramatisch. In het korte leven is er een karmische disharmonie hersteld en mogelijk een belangrijke innerlijke blokkade weggenomen, waardoor in het volgende leven verdere groei mogelijk is. Waarschijnlijk zal hij weer snel reïncarneren. Hij heeft in zijn

uiterst korte leven weinig spirituele ervaringen op kunnen doen. Een devachan – de toestand na de dood waarin de spirituele ervaringen verwerkt worden – zal overeenkomstig ook zeer kort zijn. Overigens zijn er talloze variaties in oorzaken van ziekten en de duur en toestand van de rustperiode na overlijden, want ieder mens is uniek.

Een ander geval is als iemand door een ongeluk om het leven komt. Elk mens wordt namelijk met een bepaalde portie levensenergie geboren. Die portie levensenergie heeft natuurlijk ook alles te maken met het vorige leven. Je kunt harmonisch of disharmonisch met die energie omgaan. In het laatste geval zal je eerder uitgeput zijn en sterven dan in het eerste geval. Hoe dan ook, in natuurlijke gevallen zal het bewustzijn van een mens zich pas terugtrekken en het lichaam daardoor sterven, als die levensenergie geconsumeerd is.

Wat gebeurt er dan met iemand die door een auto-ongeluk of een ander ongeluk is gestorven, terwijl zijn levensenergie nog niet volledig opgebruikt was? Ook in deze gevallen wordt gezegd dat iemand te vroeg gestorven is. Zo iemand zal de tijd waarin hij op aarde geleefd zou hebben als hij geen ongeluk had gehad, in een ‘tussensfeer’ verblijven. En hij zou met name in dat deel ervan verblijven, waarin gestorven mensen hun lagere beginselen, zoals emoties en vooral begeerten achterlaten. We spreken daarom ook wel van een *begeertewereld*. De periode waarin zo’n vroegtijdig gestorven mens daar verblijft, is precies even lang als zijn leven op aarde geduurd zou hebben als hij geen ongeluk had gehad. In de meeste gevallen zal hij in een rustige toestand van vage dromen verkeren, totdat de levensenergie is opgesoupeerd en het stervensproces zich verder zal voltrekken.

Iets anders is het wanneer iemand door

een executie of zelfdoding om het leven is gekomen. Ook deze mensen komen in die tussentoestand. In tegenstelling tot iemand die door een ongeluk is gestorven, komen zij, afhankelijk van hoe zij de situatie hebben ervaren, tot een zekere mate van zelfbewustzijn in die tussensfeer. De laatste gedachten voor het sterven zijn een belangrijke factor. Een verzetsstrijder of een slachtoffer van een tirannieke bewind die vlak voor zijn executie vol liefde aan zijn familie en vrienden denkt, zal die ‘begeertewereld’ heel anders ervaren dan iemand die vol wrok en haat jegens de wereld overlijdt. In het algemeen is dood nooit te vrezen. Het is een periode in de cyclus van het leven waarin de op de aarde geleerde ervaringen en geleerde lessen worden ingeweven in het bewustzijn. Zo kom je uitgerust en ietsje wijzer weer terug in het nieuwe leven om je pelgrimstocht naar de volmaking voort te zetten.

Activiteiten Agenda

Online lezingen

Elke woensdag om 19.30 uur organiseren we een lezing, waarin we de inzichten en betekenis van de Universele Wijsheid zo naar voren brengen, dat je het zelf kunt onderzoeken. Live te volgen via: blavatskyhouse.org/nl/lezingen/volg-live/. Gedurende de lezing is er driemaal de gelegenheid om vragen te stellen, via de chat-functie of via de e-mail: vragen@blavatskyhouse.org.

SERIE 5 - JANUARI

De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

In deze serie belichten we het werk van de Hiërarchie van Mededogen, tót de impuls van H.P. Blavatsky.

08-01 De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

Er zijn in alle tijden en wereldwijd mensen actief die de moreel-ethische ontwikkeling van de mensheid als geheel ter harte nemen. Zij hebben zich verenigd in een samenwerking die bekendstaat als de Loge van Wijsheid en Mededogen. Deze Loge behoort tot de Hiërarchie van Mededogen. Wat is deze Hiërarchie? Met welk doel en hoe werkt zij? Hoe herkennen we dit, en wat betekent zij voor ons vandaag?

15-01 Het ontwaken van de mensheid

Er bestaan veel mythen en verhalen over het ontwaken van de mens: Prometheus die het vuur van de goden stal,

en daarmee het denken van de mensheid deed ontvlammen; Adam en Eva die aten van de boom van kennis van goed en kwaad en daarmee zich bewust werden van zichzelf. Wat is de betekenis van deze verhalen? Was er één specifiek moment van ontwaken van de mensheid? Wat gebeurde er precies en hoe zien we dat nu nog terug?

22-01 Mysteriescholen: de bron van elke religie, filosofie en wetenschap

Vanaf de start van de Theosophical Society in 1875 werd via H.P. Blavatsky, haar Leraren en daarna door haar opvolgers geleidelijk bekendgemaakt hoe inspiratiestromen de wereld in vloeien. Zij toonden aan hoe bij elke grote ontwikkeling in religie, filosofie en wetenschap, Mysteriescholen betrokken zijn. De inspiratiestromen vanuit de Mysteriescholen zijn soms zichtbaar, maar gaan meestal voorbij aan de mens die zich richt op de dagelijkse beslommeringen en turbulenties in de wereld. Wat zijn deze Mysteriescholen? Waarom zijn ze in het geheim gaan werken? Bestaan ze nog steeds en kun je er ook nu in toetreden en onder welke voorwaarden?

29-01 Spirituele impulsen vóór H.P. Blavatsky's komst in 1875

Wereldwijd en in alle tijden zijn er impulsen van wijsheid, mededogen en vrede geweest. In onze collectieve herinnering koppelen we deze spirituele impulsen vaak ten onrechte aan één persoon, die plotseling leek te verschijnen en even plotseling weer verdween: Krishna, Buddha, Pythagoras, Lao-tse, Jezus, Plato, Mohammed, et cetera.

Spirituele impulsen staan echter niet op zichzelf. Wie op onderzoek gaat, ontdekt dat er van Oost tot West lijnen te trekken zijn tussen de spirituele impulsen vanaf het verre verleden tot aan de recente geschiedenis. Met de komst van H.P. Blavatsky in 1875 komen deze lijnen samen en weer aan de oppervlakte.

Zie voor een overzicht van alle titels van de lezingen van februari tot en met mei, de Activiteiten Agenda van *Lucifer* 4, augustus 2024.

Onze reeds gegeven lezingen zijn te vinden op: youtube.com/@theosophicalsocietypointloma

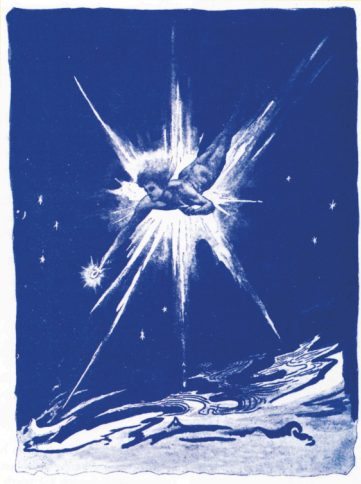

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)